Załącznik do UCHWAŁY NR XLV/490/2021

Rady Miasta Nowego Sącza

z dnia 27 kwietnia 2021 r.

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2021-2024

Spis treści

1 WPROWADZENIE 4

2 PRZEMOC W RODZINIE – PODSTAWY TEORETYCZNE 5

2.1 Definicja przemocy 5

2.2 Cykle przemocy 6

2.3 Rodzaje przemocy 7

2.4 Oznaki Przemocy 8

3 PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W ŚWIETLE POLSKIEGO PRAWA 8

4 CHARAKTERYSTYKA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE NA POZIOMIE OGÓLNOPOLSKIM 10

5 DIAGNOZA PROBLEMÓW I ZASOBÓW MIASTA NOWEGO SĄCZA 24

5.1 Charakterystyka miasta Nowego Sącza pod względem ilości mieszkańców, bezrobocia oraz osób korzystających ze wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej. 25

5.2 Skala zjawiska przemocy w rodzinie w mieście Nowym Sączu 29

5.2.1 Analiza zjawiska przemocy w rodzinie na podstawie danych Punktu Wsparcia i Konsultacji dla Ofiar Przemocy w Rodzinie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. 29

5.2.2 Analiza zjawiska przemocy w rodzinie na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego 30

5.2.3 Analiza zjawiska przemocy w rodzinie na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Nowym Sączu na terenie miasta Nowego Sącza 32

5.2.4 Analiza zjawiska przemocy w rodzinie na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu – Dział Ośrodek Interwencji Kryzysowej 32

5.2.5 Analiza zjawiska przemocy w rodzinie na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu – Izba Wytrzeźwień 33

5.2.6 Analiza uzależnienia od alkoholu na podstawie danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. 34

5.2.7 Analiza zjawiska przemocy w rodzinie na podstawie analizy danych przeprowadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny badań w formie anonimowej Ankiety Badawczej wśród mieszkańców Miasta Nowego Sącza w 2021 roku. 36

5.3 Lokalna lista zasobów instytucjonalnych - podmioty przewidziane do realizacji Programu. 47

5.3.1 Zasoby instytucjonalne. 47

5.3.2 Zasoby ludzkie. 49

6 PREZENTACJA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE 49

6.1 Zasady działania Programu 50
6.2 Adresaci Programu: 50
6.3 Cele Główne Programu i okres realizowania: 52
6.3.1 Cele Główne Programu oraz określenie realizatorów zadania i wskaźników. 52
7 Założenia Programu 56
8 Źródła finansowania Programu. 56
9 Przewidywane efekty realizacji programu. 56
10 Monitoring i ewaluacja programu 57

1 WPROWADZENIE

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu niepożądanych postaw i zachowań aspołecznych, grożących patologiami i dysfunkcjami w tym przemocą w rodzinie.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na samorządy obowiązek tworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenia poradnictwa i interwencji w przypadku jej zaistnienia, a także do prowadzenia ośrodków wsparcia dla osób dotkniętych przemocą, ponadto nakazuje opracowanie i realizację programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc oraz zapewnienia miejsc ochrony dla osób doświadczających przemocy. (Dz. U. z 2020r. poz. 218, z późn. zm.). Konieczność podejmowania zdecydowanych działań zapobiegających przemocy w rodzinie wynika również z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn.zm.) oraz ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 41.).

„W domu powinniśmy czuć się bezpiecznie. Dom ma być miejscem, w którym jesteśmy kochani, chronieni, gdzie odzyskujemy siły po dniu pracy lub nauki. Jednak dla wielu ludzi dom nie jest spokojną przystanią, w której chronią się przed stresem życia. Jest niebezpiecznym miejscem, gdzie regularnie doznają cierpień fizycznych i emocjonalnych, gdzie są również wykorzystywani seksualnie.” Podstawową grupą społeczną pełniącą niezwykle istotne funkcje stanowi rodzina. To rodzina określa cele i wartości, do których dążą dzieci, a także wywiera istotny wpływ na zachowanie się jednostek zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz rodziny. Do głównych zadań rodziny należy przekazywanie dziedzictwa kulturowego nowemu pokoleniu oraz wychowywanie tego pokolenia zgodnie z normami życia zbiorowego. Rodzina jako wspólnota rodziców, dzieci i krewnych, zbudowana na miłości, stanowi pierwsze i podstawowe miejsce doświadczenia współżycia z ludźmi.

Rodzina, która nie radzi sobie w sytuacjach kryzysowych, a także nie realizuje swoich funkcji nosi miano rodziny dysfunkcjonalnej. Jedną z krytycznych sytuacji, wymagającą natychmiastowej interwencji odpowiednich służb jest przemoc w rodzinie.

Przemoc najczęściej kojarzy się ludziom z biciem, popychaniem, kopaniem, zmuszaniem człowieka do upokarzających czynności, stosowaniem broni lub gwałtem. Jednak że jest to zjawisko o wiele szersze i przejawia się również w innych aspektach

traktowania drugiego człowieka. Przemocą jest także poniżanie człowieka, oczernianie go przed innymi, wyzywanie i rzucanie obelg, ranienie jego uczuć, niszczenie jego poczucia własnej wartości, zmuszanie do uległości, niszczenie przedmiotów, do których jest przywiązany, znęcanie się nad zwierzętami, które kocha, głodzenie, ograniczanie jego swobody w sposób przekraczający normy moralne i obyczajowe, izolowanie od otoczenia.

Przemocą jest wszystko to, co czynione jest z myślą o zranieniu drugiego człowieka lub wyrządzeniu mu krzywdy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody.

2 PRZEMOC W RODZINIE – PODSTAWY TEORETYCZNE

2.1 Definicja przemocy

Przemoc w rodzinie zwana także potocznie przemocą domową to jednorazowe lub powtarzające się umyślne, intencjonalne działanie na szkodę bliskiego lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia osób najbliższych. Działania te naruszają prawa i dobra osobiste członka rodziny (osoby najbliższej, a także innych osób zamieszkujących wspólnie lub wspólnie gospodarujących). Przemoc w rodzinie w szczególności naraża osoby bliskie na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność osobistą, nietykalność cielesną, wolność i swobodę, w tym również osobiste normy związane z życiem seksualnym. Powoduje szkody na zdrowiu fizycznym, psychicznym, a także wywołuje cierpienie i krzywdy moralne u osób, które jej doznają. Przemoc pojmowana jest także jako wywieranie wpływu na innych ludzi, w wyniku którego ich aktualny poziom rozwoju somatycznego i duchowego jest mniejszy niż potencjalny poziom tego rozwoju.

Przemoc charakteryzuje się tym, iż:

- jest intencjonalna – przemoc jest zamierzonym, celowym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- odbywa się w warunkach nierównowagi sił – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, sprawca jest silniejszy a ofiara słabsza,
- narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności,

szacunku itd.),

- powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

2.2 Cykle przemocy

Przemoc domowa rzadko jest czynem jednorazowym. Znacznie częściej jest procesem o długiej, nawet kilkunastoletniej historii. Ma tendencję do powtarzania się według zauważalnej prawidłowości. Cykl przemocy składa się zwykle z trzech następujących po sobie faz:

- **Faza narastającego napięcia** – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych. Na tym etapie dochodzi do rozmaitych incydentów takich jak np. przejawy zazdrości, gniewu, kontrolowanie członków rodziny, używanie obraźliwych słów, poniżanie bliskiej osoby. Sprawca jest stale poirytowany i prowokuje kłótnie. Osoba, wobec której kierowana jest złość partnera stara się za wszelką cenę uspokoić sytuację zaspakajając żądania partnera i robiąc wszystko by poprawić mu nastrój. Często sama obarcza się winą za jego zachowanie i dąży do zadośćuczynienia i uszczęśliwienia sprawcy. Przyczyny narastającego napięcia mogą tkwić poza rodziną, czasem są to błahostki, drobne nieporozumienia, które spiętrzają napięcie. Sytuacja staje się nie do zniesienia i pojawia się agresja.

- **Faza ostrej przemocy** – następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji. Czasami awanturę wywołuje sama ofiara ponieważ nie może już wytrzymać narastającego napięcia i chce żeby „już było po wszystkim". W innych wypadkach gwałtowny atak wywołuje sprawca stawiając swojej ofierze żądania, których nie jest ona w stanie spełnić, na co on odpowiada agresją. Poirytowany dotąd sprawca wpada w szał, traci całkowicie kontrolę nad swoim zachowaniem i może pobić, zranić, okaleczyć ofiarę, dokonać strasznych czynów nie licząc się ze skutkami swoich agresywnych działań. Ta faza trwa stosunkowo krótko, ale może się zakończyć dramatycznie: pobiciem uszkodzeniem ciała, a nawet śmiercią zaatakowanej osoby. W trakcie ataku ofiara robi

wszystko, żeby ochronić siebie i uspokoić partnera. Zabiegi te jednak rzadko przynoszą pożądany skutek. Wraz z ustaniem aktu przemocy ofiara znajduje się w stanie szoku, nie chce uwierzyć w to co się stało. Pojawia się u niej przerażenie, bezradność, poczucie wstydu, ale także złość, która powoduje, że najczęściej w tej fazie trwania przemocy osoby, które jej doznały decydują się na wezwanie pomocy i złożenie skargi, a wiec początkują interwencję w sytuacji przemocy w rodzinie. Jeśli osoba zagrożona przemocą nie zgłosi się do właściwych instytucji po pomoc, jest to ostatni moment by przerwać cykl przemocy, nim rozpocznie się ona na nowo.

- **Faza miodowego miesiąca** – jest to faza skruchy ze strony sprawcy i okazywania miłości. Agresor usprawiedliwia swoje zachowanie, okazuje żal z powodu tego co się stało i zaklina się, że to już się więcej nie powtórzy. Na nowo zdobywa zaufanie osoby, którą skrzywdził, staje się miły, uczynny. Ofiara wierzy w zapewnienia partnera, w to, że się zmienił bo z całych sił pragnie, żeby tak właśnie było i nawet jeśli jeszcze niedawno gotowa była uciec czy złożyć skargę teraz zostaje i wycofuje się z podejmowania działań przeciwko sprawcy. Na tym etapie istnieją szanse na to, że jeśli sprawca chcąc utrzymać związek podda się terapii, jego agresywne zachowania zostaną powstrzymane. Bez specjalistycznej pomocy, sprawca nie jest w stanie długo wytrzymać w spokoju. Ponownie wzrasta w nim napięcie i wszystko zaczyna się od nowa.

2.3 Rodzaje przemocy

Można wyodrębnić różne rodzaje przemocy:

- **Przemoc fizyczna** – to wszelkiego rodzaju bezpośrednie działanie z użyciem siły, którego rezultatem jest popychanie obezwładnianie, kopanie, policzkowanie, szarpanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, ale także używanie niebezpiecznych narzędzi lub grożenie ich użyciem, zadawanie bólu;
- **Przemoc psychiczna** – sprawowanie przez sprawcę przemocy kontroli nad ofiarą, np. straszenie zabójstwem, zabraniem dzieci, niszczenie lub grożenie zniszczeniem rzeczy upokarzanie, używanie wulgarnych słów;
- **Przemoc seksualna** – to wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy np. nieakceptowane praktyki seksualne i pieszczoty, sadystyczne formy współżycia.

- **Przemoc ekonomiczna** – to działanie mające na celu całkowite uzależnienie finansowe ofiary od sprawcy, zakazywanie jej pracy zawodowej, nie dawanie wystarczającej ilości pieniędzy na prowadzenie domu, okradanie, niezaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny;

- **Zaniedbywanie** - niezaspokajanie podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych dziecka, osoby starszej, czy niepełnosprawnej, odrzucenie emocjonalne.

2.4 Oznaki Przemocy

Istnieją pewne symptomy, wskazujące na to, że w rodzinie obecna jest przemoc. Aby rozpoznać czy niepokojące zachowania kogoś bliskiego są przejawem przemocy w rodzinie, osoba obserwująca te zachowania musi zastanowić się nad tym i odpowiedzieć sobie na kilka pytań.

Jeśli ktoś bliski, ktoś z rodziny:

- zamienia drobne zajścia w wielkie kłótnie,
- rani swoim zachowaniem,
- znieważa, używa obraźliwych słów, obelg, wyzwisk,
- ma nagłe napady gniewu lub furii,
- niszczy rzeczy,
- odbiera pieniądze lub nie chce dawać środków na życie,
- kontroluje wszystkie zachowania, nie pozwala podejmować żadnych decyzji,
- uniemożliwia spotykanie czy widywanie się ze znajomymi lub rodziną,
- ośmiesza, poniża, upokarza również w obecności innych,
- nieustannie krytykuje,
- zastrasza i manipuluje by kontrolować innych członków rodziny,
- grozi, że skrzywdzi dzieci lub innych członków rodziny,
- bije, popycha, szarpie, kopie, policzkuje lub dusi,
- obwinia za to, że bije, a następnie obiecuje, że to więcej się nie zdarzy,

Powyższe symptomy powinny być sygnałem do szukania pomocy .

3 PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W ŚWIETLE POLSKIEGO PRAWA

Najważniejszym dokumentem w ustawodawstwie polskim, ustanawiającym podstawowe prawa człowieka jest **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej** z dnia 2 kwietnia 1997 roku (tj. z 1997roku poz.78 z późn.zm.) Rozdział drugi pt. Wolność, Prawa i Obowiązki

człowieka i Obywatela" reguluje zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne. Konstytucja przyznaje każdemu prawo żądania od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem wyzyskiem i demoralizacją. Kolejnym dokumentem regulującym działania dotyczące przemocy w rodzinie jest **ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** (Dz. U. z 2020 r. poz. 218, z późn. zm.). Definiuje ona pojęcie przemocy w rodzinie, określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec sprawców przemocy oraz **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku** w sprawie procedury „Niebieskie Karty oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta''.(Dz. U. z 2011 r. Nr 209 poz. 1245 .) W związku z tym, iż przemoc występuje bardzo często w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym kwestie przemocy reguluje również **ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 41.). Nakłada ona na samorząd gminny obowiązek udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej oraz obrony przed przemocą w rodzinie. **Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej** (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn.zm.) także określa kompetencje jednostek i pracowników pomocy społecznej , których zadaniem jest udzielenie wszelkiej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy . Przemoc w rodzinie jest jednym z powodów przyznawania pomocy.

Według polskiego prawa przemoc wobec najbliższych jest przestępstwem ściganym z urzędu – na wniosek strony. Czyn zabroniony kwalifikowany jako przemoc w rodzinie reguluje ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. **Kodeks Karny** (tj. Dz. U. z 2020r. poz. 1444 z późn.zm.), w szczególności **Art. 207 § 1**. „*Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5''.*

W świetle kodeksu karnego do czynów, które ustawowo podlegają karze zaliczamy również:

- pozostawienie osoby względem , której jest się zobowiązany do opieki, w sytuacjach zagrażających bezpośrednio jej życiu lub zdrowiu,
- groźby popełnienia przestępstwa na szkodę najbliższych,

- zmuszania do określonych zachowań,
- gwałt,
- nakłanianie i zmuszanie do czynów nierządnych przy wykorzystaniu stosunku zależności,
- dopuszczanie się czynu lubieżnego względem osoby poniżej 15 lat,
- rozpijanie małoletniego,
- uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego ,
- porzucenie małoletniego lub osoby nieporadnej,
- uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego wbrew woli osoby powołanej do opieki,
- naruszenie nietykalności cielesnej,
- kradzież na rzecz osoby najbliższej,
- niszczenie mienia.

Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

4 CHARAKTERYSTYKA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE NA POZIOMIE OGÓLNOPOLSKIM

W skali ogólnopolskiej skali zjawiska przemocy w rodzinie możemy odnieść się do wyników dotychczas przeprowadzonych badań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na zlecenie **Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej** .

Badanie realizowane w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020.

„Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie'' Raport Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej jest kontynuacją Projektu „Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie" i kolejnym badaniem z cyklu realizowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – październik 2019 rok.

– dokumenty innych raportów dotychczas opublikowanych z tego cyklu dostępne są na stronie: https://www.gov.pl/web/rodzina/diagnozy-zjawiska-przemocy-w-rodzinie

Najważniejsze wnioski „ Ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie'' to:

Zdecydowana większość Polaków nie myśli o przemocy w rodzinie w sposób stereotypowy i potrafi zidentyfikować zachowania, które świadczą o występowaniu przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej, czy ekonomicznej.
Badanie pokazało, że ok. 85 % - 90 % Polaków identyfikuje różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy jako nieakceptowalne, co może świadczyć o coraz większej świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie.

Według Polaków przemoc w rodzinie jest zjawiskiem stosunkowo częstym. W opinii ankietowanych najbardziej rozpowszechniona jest przemoc psychiczna - 9% osób (a więc co jedenasta) sądzi, że dotyczy niemal każdego gospodarstwa domowego, a kolejne 25% jest zdania, że dotyczy dużej części tj. ponad połowy. Z drugiej strony co dziesiąta osoba uważa, że to zjawisko, które występuje bardzo rzadko (8%) lub wcale (2%). Jeśli chodzi o przemoc fizyczną, to w jej przypadku jako zjawisko co najmniej częste postrzega ją 24% ankietowanych, a jako bardzo rzadkie lub w ogóle nie występujące 15%.
Nadal jednak około 10% dorosłych osób (a więc ponad 3 mln osób) uznaje, różnego rodzaju przemocowe zachowania za normalne. Najczęściej (tj. przez 14%) podzielana jest opinia „Wydzielanie pieniędzy i kontrolowanie wszystkich wydatków, to przejaw gospodarności współmałżonka", co potwierdza opinię ekspertów, że Polacy nie w pełni rozumieją zjawisko przemocy ekonomicznej.

Kobiety i mężczyźni nieco różnią się w tym, jak postrzegają przemoc. W największym stopniu w odniesieniu do stwierdzenia „Rodzice mają prawo bić swoje dzieci", z którym zgadza się 13% mężczyzn i 5% kobiet. Ogólną regułą jest to, że mężczyźni w większym zakresie akceptują dopuszczalność analizowanych w badaniu przejawów przemocy. **Z tego względu projektując kampanie społeczne warto zadbać o to, by ich przekaz był czytelny właśnie dla nich.**

Najbardziej kontrowersyjna opinia na temat przemocy w rodzinie, to stwierdzenie „Ofiary przemocy w rodzinie akceptują swoją sytuację". W tym przypadku Polacy są podzieleni niemal po równo – około 40% zgadza się z tym poglądem i tyle samo nie zgadza, pozostałe osoby nie mają wyrobionego zdania. **Eksperci przyznają, że sytuacja osób doznających przemocy w rodzinie może być na tyle złożona, że racjonalna kalkulacja, analiza zysków i strat – w tym np. ewentualny brak środków do życia – może skłaniać osoby doznające przemocy w rodzinie do pozostania przy stosujących przemoc. Dlatego tak ważne jest, by tworzyć odpowiednie warunki infrastrukturalne oraz polityki wsparcia, które przekonają osoby doznające przemocy, że lepsze życie jest możliwe.**

Obecnie zdecydowana większość Polaków uważa, że prawo w Polsce w niedostatecznym stopniu chroni osoby doznające przemocy w rodzinie (72%) oraz, że pomaganie osobom krzywdzonym jest obowiązkiem moralnym każdego człowieka (76%). Osoby, które uważają, że z różnych powodów lepiej się nie wtrącać w życie rodzin dotkniętych przemocą stanowią około kilkunastu procent ogółu społeczeństwa. **Zdaniem ekspertów w praktyce waga tego problemu jest większa, bo ludzie, którzy realnie obserwują przemoc w swoim otoczeniu, rzeczywiście boją się reagować lub też nawet nie wiedzą, co powinni zrobić. Z tego względu działania edukacyjne i kampanie społeczne powinny koncentrować się również na świadkach przemocy i na tym, jak należy reagować, gdy widzi się coś niepokojącego.**

PRZEMOC OBSERWOWANA W OTOCZENIU I WOBEC INNYCH CZŁONKÓW GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Polacy w swoim otoczeniu najczęściej zauważają przemoc psychiczną (54% osób zna rodziny , w których ta przemoc występuje). Najmniej dostrzegana jest przemoc seksualna – 95% nie zna w otoczeniu rodzin, gdzie dochodzi do przemocy seksualnej – co wynika, z oczywistego faktu, że jest to forma przemocy najrzadziej występująca, ale na wynik może też wpływać fakt, że osoby, które jej doznają nie są skłonne przyznawać się do niej, poza tym najtrudniej ją również bezpośrednio zauważyć.

Większość badanych (81%) deklaruje ponadto, że nie zna rodzin, gdzie dochodzi do przemocy wobec dzieci. Zdaniem ekspertów, przemoc wobec dzieci bardzo trudno zauważyć, poza oczywistymi zachowaniami agresywnymi, doświadczanie przemocy przez

dzieci dzieje się za zamkniętymi drzwiami. **Eksperci zwracali również uwagę na pomijanie emocji i przeżyć dzieci obserwujących przemoc między rodzicami oraz błędne postrzeganie dzieci jedynie jako świadków przemocy.**

Na poziomie deklaracji, ponad połowa badanych, którzy obserwują w swoim otoczeniu rodziny dotknięte przemocą, podejmuje w związku z tym działania. Najczęściej jest to rozmowa z osobą krzywdzoną i motywowanie do podjęcia odpowiednich kroków, ale także rozmowa ze sprawcą przemocy. W przypadku przemocy fizycznej to także wezwanie policji. Pojawiały się też odpowiedzi, że formą reakcji było zgłoszenie sprawy do instytucji pomocy społecznej. Natomiast głównym powodem dlaczego osoby, które znają w otoczeniu rodziny w których dochodzi do przemocy, nie podejmują żadnych działań, jest brak ochoty na to, aby wtrącać się do spraw innych bądź brak odwagi. **Eksperci podkreślają, że należy edukować społeczeństwo w zakresie reagowania na przemoc w otoczeniu i uświadamiać, gdzie i w jaki sposób można zgłosić swoje obawy, że w naszym sąsiedztwie dzieje się coś złego. Dlatego tak ważne jest adresowanie kampanii społecznych uwrażliwiających na problem przemocy w rodzinie do świadków.**

Zdarza się również, że jesteśmy bezpośrednimi świadkami przemocy obecnej w naszych rodzinach. Od 4 do 11% badanych jest świadoma, że w ich rodzinach występowała przemoc psychiczna wobec dzieci, starszych czy innego dorosłego członka gospodarstwa domowego i od 2 do 6% badanych w przypadku obserwowania w rodzinie przemocy fizycznej. **Eksperci przyznają, że przemoc wobec osób słabszych jest trudna do identyfikacji, a osoby te szczególnie wymagają wsparcia, gdyż z racji swojej zależności mają ograniczone możliwości szukania pomocy.**

PRZEMOC DOŚWIADCZANA W DZIECIŃSTWIE

Co trzeci badany przyznaje, że w dzieciństwie doświadczył przemocy psychicznej oraz fizycznej. Do doświadczenia w dzieciństwie przemocy ekonomicznej i seksualnej respondenci przyznają się rzadziej (odpowiednio 9% i 4%). Kobiety częściej doświadczały przemocy psychicznej i emocjonalnej. Natomiast doświadczenie przemocy fizycznej w dzieciństwie dotyczy przede wszystkim mężczyzn. **Eksperci są zgodni, że takie**

doświadczenia powodują, że pewne zachowania traktujemy jako normalne i w dorosłym życiu często już nie umiemy inaczej rozwiązywać konfliktów.

Bicie, szarpanie, czy popychanie zdarzyło się w domach 29% Polaków. Nieco rzadziej Polacy doświadczali w dzieciństwie obrażania, obrzucania wyzwiskami, grożenia (24%) oraz zakazów kontaktów z innymi osobami, które zostało wskazane przez co piątego respondenta (22%). W podobnym stopniu Polacy przyznają, że w ich latach dziecięcych ktoś z ich bliskich ich ośmieszał wobec innych (19%). **Zdaniem ekspertów błędnie definiuje się dzieci tylko jako świadków przemocy. Objęcie specjalistyczną pomocą powinno dotyczyć nie tylko osoby krzywdzone, ale też tzw. świadków przemocy. Obserwowanie przemocy w swojej najbliższej rodzinie odciska ogromne piętno na psychice dziecka i powinno ono również znaleźć się pod profesjonalną opieką specjalistów.**

OSOBY DOZNAJĄCE PRZEMOCY

Prawie co piąty badany (19%) deklaruje ,że w ciągu swojego życia wiele razy doświadczył przemocy , a kilkukrotne przypadki deklaruje 10% badanych. **Eksperci uważają, że przemoc w rodzinie jest w naszym kraju zjawiskiem częstym i w dużym stopniu niedoszacowanym, bo wiele jej przypadków nie wychodzi na jaw.**

Co czwarty Polak (23%) doświadczył kiedykolwiek przemocy fizycznej, niemniej jednak na wielokrotne doznawania przemocy wskazało 16% osób. W ostatnim roku tej formy przemocy doświadczyło 14 % badanych. Przy czym badania pokazały, że osoby które deklarowały, że doznały w swoim życiu przemocy fizycznej, wskazywały najczęściej, iż doświadczenie to miało miejsce wiele lat temu, najprawdopodobniej w dzieciństwie.

Przemoc ekonomiczna dotknęła 13% badanych. Profesjonaliści przyznają, że stykają się w swojej pracy z tym rodzajem przemocy, jednak trudno im oszacować ogólną skalę zjawiska. - 5% badanych stwierdziło, że doświadczyli przemocy seksualnej, co zdaniem ekspertów jest liczbą mocno zaniżoną. Ten rodzaj przemocy rzadko wychodzi na jaw, gdyż Polacy wstydzą się mówić o tej sferze życia, a ponadto wiedza o przemocy seksualnej jest bardzo niska i często zachowania będące jej przejawem nie są tak postrzegane. **Warto**

zaznaczyć, że zdaniem profesjonalistów, różne formy przemocy współwystępują i trudno mówić o nich, jak o oddzielnych zjawiskach.

OSOBY STOSUJĄCE PRZEMOC

30% respondentów potwierdza bycie sprawcą przemocy w rodzinie – jednokrotnym 9%, kilkukrotnym 17% i wielokrotnym 3%. Oznacza to, że ponad 9 mln Polaków przyznaje się do stosowania przemocy w rodzinie, a około 6 mln było w takiej sytuacji kilku- lub wielokrotnie. Do stosowania przemocy psychicznej przyznało się najwięcej osób (24%), w dalszej kolejności do fizycznej (11%), a w najmniejszym zakresie do ekonomicznej (5%) i seksualnej (2%).

Wbrew stereotypom demograficzny profil sprawcy nie daje się łatwo określić. Ogólnie stosowanie przemocy nie jest powiązane z wiekiem, wykształceniem, wielkością miejsca zamieszkania, ani też z sytuacją zawodową, czy zdrowotną. Jeśli chodzi o ocenę sytuacji materialnej, to wraz z jej pogorszeniem rośnie udział osób, które kiedykolwiek stosowały przemoc. Większy udział sprawców jest również wśród rozwodników (37%), co może wynikać z faktu że być może stosowanie przemocy w rodzinie było czynnikiem wpływającym na rozwód.

To, co łączy osoby stosujące przemoc w rodzinie, to przede wszystkim wspólne doświadczenia oraz środowisko, w którym się wychowywali i żyją. Są to więc w większości osoby, które same doświadczały przemocy oraz osoby w otoczeniu których przemoc jest codziennością. Zdaniem ekspertów wielu sprawców łączą też wspólne postawy tj. np. mają potrzebę władzy i kontroli, poczucie bezkarności oraz nie rozumieją swojej winy. **Specjaliści podkreślają, że polityki przeciwdziałania przemocy w rodzinie powinny koncentrować się na sprawcach w większym zakresie niż dotychczas. Obecnie skala stosowania działań korekcyjno-edukacyjnych oraz terapeutycznych jest stosunkowo niewielka i sędziowie niechętnie kierują na nie sprawców.**

Wyniki badania bardzo wyraźnie wskazują na korelację pomiędzy nadużywaniem alkoholu, a przemocą w rodzinie. To, że osoba dopuszczająca się przemocy była pod wpływem

alkoholu, przyznaje od 30% osób, które dotknęła przemoc ekonomiczna do 44% osób, które dotknęła przemoc fizyczna. Eksperci potwierdzają, że problem nadużywania alkoholu jest silnie skorelowane ze zjawiskiem przemocy w rodzinach, podkreślali również, że spożywanie pozbawia hamulców.

Źródło: Kantar Polska S.A- Agencja Badawcza – na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej .Badanie realizowane w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020.

Eksperci biorący udział w badaniu:

- prof. UW dr hab. Beata Gruszczyńska

- prof.ASP dr hab. Danuta Duch- Krzysztoszek

Sięgając po koleje w obszarze przemocy **wyniki badań: EU-CONSULT dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej - „Ogólnopolska diagnoza infrastruktury wsparcia osób doznających przemocy oraz ocena efektywności i skuteczności stosowanych form pomocy" (2017 r.).**

Głównym celem badania było dokonanie ogólnopolskiej diagnozy infrastruktury wsparcia dla osób doznających przemocy oraz ocena efektywności i skuteczności stosowanych form pomocy z punktu widzenia osób doznających przemocy.

Cele szczegółowe badania miały na celu uzyskanie informacji dotyczących:

- funkcjonującej infrastruktury wsparcia, w tym zasobów instytucjonalnych systemu pomocy dla osób doznających przemocy;
- charakterystyki osób doznających przemocy korzystających z pomocy w ramach infrastruktury wsparcia (płeć, wiek, wykształcenie, aktywność zawodowa, sytuacja ekonomiczna, stopień pokrewieństwa ze sprawcą, miejsce zamieszkania, niepełnosprawność itp.);
- oceny katalogu ofert działań pomocowych pod kątem ich dostępności i adekwatności do potrzeb osób doznających przemocy;
- form oraz skali pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy z uwzględnieniem rodzajów doznawanej przemocy;
- oczekiwań osób doznających przemocy, dotyczących najbardziej skutecznych i potrzebnych form pomocy (określenia na jaką formę pomocy jest największe zapotrzebowanie);

- skuteczności pomocy udzielonej osobom doznającym przemocy z uwzględnieniem różnych form pomocy, w tym m.in. psychologicznej, prawnej, socjalnej (w tym materialnej), psychologicznej/socjoterapeutycznej dla dzieci, pomocy dla osób starszych i/lub niepełnosprawnych doświadczających przemocy;

- identyfikacji przeszkód uniemożliwiających udzielenie oczekiwanej formy pomocy, utrudniającej dostęp lub wpływającej na skuteczność działań pomocowych udzielanych osobie doznającej przemocy.

Badania pokazały, że istnieje duża liczba oraz różnorodność placówek wspierających osoby doznające przemocy. Liczba placówek występujących w danej miejscowości jest skorelowana z jej wielkością – im większa miejscowość, tym większa dostępność placówek wsparcia. Największą dostępnością charakteryzują się punkty konsultacyjne dla osób doznających przemocy, stanowią one blisko 2/3 infrastruktury wsparcia na terenie całego kraju. Dużą dostępnością cieszą się również ośrodki interwencji kryzysowej. Prócz tego funkcjonują Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, ośrodki wsparcia oraz domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Należy wskazać, że osoby doznające przemocy chętnie korzystają z usług oferowanych przez wszystkie wymienione placówki i wysoko oceniają zasadność oraz skuteczność ich funkcjonowania.

Pomoc oferowana przez placówki wspierające osoby doznające przemocy jest różnorodna i odpowiada potrzebom większości badanych osób. Zdaniem badanych dostosowana jest do indywidualnych potrzeb osoby doznającej przemocy oraz zależna od rodzaju przemocy, jakiego dana osoba doświadczyła. Oferowana pomoc obejmuje zarówno potrzeby pierwszego rzędu, tj. schronienie i pomoc materialną, jak również pomoc psychologiczną czy prawną oraz doradztwo zawodowe. Daje to osobom doznającym przemocy możliwość wyboru formy wsparcia, z której zamierzają skorzystać, a w efekcie – duży stopień indywidualizacji form pomocy. W najmniejszym stopniu badani skorzystali z poradnictwa zawodowego oraz medycznego. Osoby doznające przemocy wskazały, że w przypadku zaistnienia przemocy domowej, niezależnie od rodzaju przemocy, kluczową potrzebą jest zapewnienie osobie doznającej przemocy pomocy psychologicznej – wskazało tak blisko 80% respondentów Podobna liczba badanych zwróciła uwagę na konieczność odizolowania sprawcy przemocy od osoby doznającej tejże przemocy. Badani w małym stopniu korzystali z pomocy

finansowej, jednak wskazywali, że skorzystali z pomocy rzeczowej (np. żywność, odzież). Niski był również stopień korzystania z miejsc noclegowych, jednak respondenci wskazali, że w przypadku zaistnienia takiej potrzeby w pierwszej kolejności korzystali z pomocy rodziny bądź znajomych; dopiero, gdy to było niemożliwe, decydowali się na skorzystanie z miejsca noclegowego oferowanego przez instytucję.

Należy zauważyć tendencję wzrostową dotyczącą poziomu zaufania osób doznających przemocy do instytucji oferujących wsparcie. Wzrost zaufania może być następstwem skuteczności procedury „Niebieskie Karty" oraz wysokim stopniem profesjonalizmu i różnorodnością pomocy, czym cechują się instytucje udzielające wsparcia osobom doznającym przemocy.

Zwiększająca się liczba projektów i programów pomocowych pozwala na dotarcie z informacją na temat oferowanego wsparcia do osób, które z uwagi np. na oddalenie od placówki oferującej wsparcie nie wyrażały dotychczas chęci skorzystania z pomocy. Należy również zwrócić uwagę, że ww. programy i projekty wiążą się ze stałym poszerzaniem dostępności form pomocy.

Respondenci wskazywali, że informacja o formach wsparcia dla osób doznających przemocy jest dostępna poprzez różne kanały informacyjne, zaś jej treść jest dostosowana do potrzeb odbiorcy (np. dzieci, osób z niepełnosprawnościami). Wskazywano, że informacja jest dostępna za pomocą mediów tradycyjnych (prasa, radio, telewizja), jak również przez Internet. Respondenci wskazywali, że informację taką można uzyskać również dzięki bilbordom, plakatom oraz ulotkom. Taka różnorodność kanałów komunikacji pozwala na uzyskanie informacji przez szerokie grono odbiorców (np. przez osoby w podeszłym wieku, które często nie korzystają z Internetu).

Eksperci stwierdzili, że potrzebna jest kolejna duża i spójna kampania informacyjna, najlepiej wykorzystująca znane osoby. Ponadto, kampania nie może ograniczać się do Internetu, gdyż znaczna część osób doznających przemocy nie ma do niego dostępu. W trakcie wywiadów zauważono szeroki zakres informacji dotychczas udostępnianych w Internecie, lecz stwierdzono, że dostęp do nich jest utrudniony. Trzeba także wspomnieć, że kampanie

informacyjne dotyczące problemu przemocy były już realizowane (ostatnia w początkach 2017 r.), jednak tematyka przeciwdziałania zjawisku przemocy powinna stanowić element stale obecny w mediach, zarówno tradycyjnych, jak również nowoczesnych.

Badania pokazały, że dużą rolę w przeciwdziałaniu przemocy odgrywają działania profilaktyczne (edukacyjne, informacyjno-promocyjne) oraz interwencyjne. Zasługą działań profilaktycznych jest przede wszystkim zwracanie uwagi potencjalnych świadków przemocy, jej sprawców oraz osób jej doświadczających na problem przemocy oraz wskazywanie możliwości uzyskania pomocy. W przypadku działań interwencyjnych możliwe jest dotarcie do osób doznających przemocy oraz przeciwdziałanie występowaniu przemocy na dość wczesnym etapie jej występowania.

Udział sprawców przemocy w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc kształtuje się na podobnym poziomie, co jeszcze kilka lat temu. Na uwagę zasługuje jednak wysoki odsetek sprawców przemocy, którzy po przystąpieniu do programu kończą go oraz niski odsetek osób stosujących przemoc, które po ukończeniu programu korekcyjno edukacyjnego powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie.

Źródło : Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, www.gov.pl

Odnosząc się do danych z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2014 – 2020 , w 2019 r. liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wyniosła 227 826 osób (w tym 124 382 kobiet, 39 625 mężczyzn oraz 63 819 dzieci). Pomocą w formie poradnictwa objęto ogółem 238 686 osoby.

Z poradnictwa medycznego skorzystało ogółem 5 368 osób, w tym 3 849 w gminach i 1519 w powiatach. Z poradnictwa psychologicznego skorzystało ogółem 69 730 osoby, w tym 45 951w gminach i 23 779 w powiatach. Z poradnictwa prawnego skorzystało ogółem 36 508 osób, w tym 24 313 w gminach i 12 195 w powiatach. Z poradnictwa socjalnego skorzystało ogółem 95 393 osoby, w tym 76 364 w gminach i 19 029 w powiatach. Z poradnictwa zawodowego i rodzinnego skorzystało ogółem 31 687 osób, w tym 20 898 w gminach i 10 789 w powiatach.

Jak wynika z zebranych danych statystycznych w 2019 r. w skali kraju na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie odebrano 1 303 dzieci, w tym: 637 chłopców i 666 dziewczynek. W porównaniu do roku 2018 jest to wzrost o 15,3%. Liczba dzieci umieszczonych u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 kk w 2018 r. wyniosła 339.

Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej wyniosła 450. Liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej wyniosła: 584. Najwięcej takich przypadków zanotowano w województwie zachodniopomorskim, dolnośląskim, i śląskim. Najmniej w województwie podkarpackim, podlaskim i **małopolskim**. Zróżnicowanie wielkości liczby dzieci odebranych w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w poszczególnych województwach wynika ze zróżnicowanej liczebności dzieci, zamieszkujących na terenie danego województwa.

Liczba dzieci odebranych na podstawie art. 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie:

Liczba dzieci odebranych przez pracownika socjalnego w skali kraju;

2018	2019
1 130	1 303

* *Dane dotyczące umieszczania dzieci w różnych formach opieki nie sumują się do liczby ogółem odebranych dzieci z rodziny - 1 303.*- ponieważ w niektórych przypadkach odebrane dzieci były umieszczane w danym roku kalendarzowym w więcej niż jednej formie opieki (np. placówka opiekuńczo-wychowawcza, a następnie rodzina zastępcza).

W 2019 r. zanotowano wzrost liczby zakończonych procedur „Niebieskie Karty", na skutek ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.

W 2018 r. odnotowano 50 415 takich przypadków, zaś w 2019 r. 51 124. Natomiast liczba procedur „Niebieskie Karty", zakończonych w przypadku rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań w 2019 r. wyniosła 21 485.

W 2019 r. w stosunku do 2 928 osób była monitorowana sytuacja po opuszczeniu specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, u których przemoc w rodzinie ustała.

Źródło: Dane Statyczne przemoc za 2019 - https://www.gov.pl/web/rodzina/sprawozdania-z-realizacji-krajowego-programu-przeciwdzialania-przemocy-w-rodzinie

Według policyjnych statystyk ogólnopolskich

Instytucją, która najczęściej uruchamiała procedurę „Niebieskie Karty" była Policja (78,46 %). Na drugim miejscu pod względem liczby uruchomionych procedur znaleźli się przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (12,76 %). Do sporadycznych przypadków należało uruchomienie procedury przez pracowników ochrony zdrowia (0,67 %).

W 2019 roku funkcjonariusze Policji wypełnili 74 313 formularze „Niebieska Karta – A", co w stosunku do 2018 roku stanowiło wzrost o 1,59 % (ówcześnie wypełniono 73 153 formularze) natomiast w stosunku do 2017 r. spadek o 1,78 % (wypełniono 75 662 formularze). W analizowanym okresie statystycznym na terenie kraju odnotowano 61 076 wypełnionych przez Policję formularzy wszczynających procedurę „Niebieskie Karty", co stanowiło 82,19 % ogólnej liczby wypełnionych przez Policję w tym czasie formularzy „Niebieska Karta – A". Natomiast średnia liczba formularzy „Niebieska Karta – A" wypełnionych przez Policję w 2019 r., w przeliczeniu na 100 tysięcy mieszkańców na terenie kraju, wyniosła 211. Analizując dane za 2019 r. należy stwierdzić, że podobnie jak w latach ubiegłych, zdecydowanie większą liczbę formularzy „Niebieska Karta – A" policjanci wypełnili na terenach miejskich (43 103 formularze), niż wiejskich (31 210 formularzy). Różnica wyniosła 11 893 formularze.

Ze zgromadzonych przez Policję danych wynika, że w 2019 r. nastąpił wzrost liczby przypadków przemocy w rodzinie. Odnotowano 166 102 sytuacje, dotyczące poszczególnych rodzajów przemocy, co w odniesieniu do 2018 r. dało wzrost o 6 805 przypadków, natomiast w stosunku do 2017 r. wzrost o 332 sytuacje. Najczęstszym rodzajem stosowanej przemocy

w rodzinie w 2019 r. była przemoc psychiczna, na drugim miejscu pozostawała przemoc fizyczna. W 2019 r. odnotowano 58 963 przypadki przemocy fizycznej, 81 000 psychicznej, 1 238 seksualnej, 1 897 ekonomicznej oraz 23 004 przypadki innego rodzaju przemocy.
W 2019 r. liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że były dotknięte przemocą w rodzinie spadła i wyniosła ona 88 032 osoby, co w stosunku do 2018 r. (88 133 osoby), stanowiło spadek o 0,11 %, zaś w odniesieniu do 2017 r. (92 529 osób) o 4,86 %.

Analiza danych statystycznych daje podstawę do twierdzenia, że w 2019 r. największą grupę osób, co do których istniało podejrzenie, że były dotknięte przemocą w rodzinie stanowiły kobiety (65 195 osób), co stanowiło 74,06 % ogółu ofiar przemocy w rodzinie. W dalszej kolejności pozostawały osoby małoletnie – 12 161 osób (13,81 % ogółu) oraz mężczyźni – 10 676 osób (12,13 % ogółu). Przy czym spadek odnotowano tylko wobec osób małoletnich (o 243 osoby, dynamika wyniosła 98,04 %).

W odniesieniu do kobiet i mężczyzn odnotowano wzrost (dynamika wyniosła odpowiednio 0,21 % i 0,04%). Wśród kobiet, co do których istniało podejrzenie, że były dotknięte przemocą w rodzinie zdecydowaną większość stanowiły osoby w wieku do 65 roku życia (58 433 kobiety, wobec 6 762 kobiet powyżej 66 roku życia). Kobiety w wieku do 65 roku życia stanowiły 89,67 % ogólnej liczby kobiet dotkniętych przemocą w rodzinie.

W 2019 r. odnotowano 10 676 mężczyzn, co do których istniało podejrzenie, że byli dotknięci przemocą w rodzinie. 84,78 % tej grupy (9 051 osób) stanowili mężczyźni w wieku do 65 roku życia, zaś 15,22 % (1 625 osób) powyżej lat 66. Ogólna liczba osób małoletnich, co do których istniało podejrzenie, że były dotknięte przemocą w rodzinie w 2019 r. wyniosła 12 161, z czego 6 059 to dziewczęta, a 6 102 to chłopcy.

W 2019 r. odnotowano wzrost ogólnej liczby osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc w rodzinie. Liczba ta wyniosła 74 910 osób, co w stosunku do 2018 r. (73 654 osoby) dało wzrost o 1 252 osoby (1,71 %), zaś w stosunku do 2017 r. (76 206 osób) spadek o 1 296 osób (1,70 %). W kategorii mężczyzn, wobec których istniało podejrzenie, że stosowali przemoc w rodzinie w 2019 r. odnotowano liczbę 68 148. W roku 2018 odnotowano ich 67 306, zaś w 2017 r. 70 035. Dało to wzrost w odniesieniu do 2018 r. o 1,25

% i spadek w odniesieniu do 2017 r. o 2,69 %. Z powyższych danych wynika, że w 2019 r. dominującą grupą osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc w rodzinie byli mężczyźni. Mężczyźni stanowili 90,97 % ogółu tego rodzaju osób. Kolejną w zakresie liczebności grupą były kobiety, które stanowiły 8,61 % ogólnej liczby osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc w rodzinie (w 2018 r. udział tej kategorii osób w ogólnej liczbie osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie wyniósł 8,21 %). Nieletni stanowili 0,42 % ogólnej liczby osób, przy czym w grupie tej dominowali chłopcy (76,43 % nieletnich).

Z analizy danych statystycznych gromadzonych przez Policję wynika, iż większość osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowali przemoc w rodzinie, działało będąc pod wpływem alkoholu (42 583 osoby). Osoby te stanowiły 56,85 % ogólnej liczby osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc wobec osób bliskich (w 2019r. odnotowano 74 910 osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc w rodzinie). Spośród osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowało przemoc w rodzinie będących pod wpływem alkoholu w 2019 r., 6 634 (około 15,58 %) osoby doprowadzono do izb wytrzeźwień lub innych tego typu placówek. W obszarze tym nastąpił wzrost, bowiem w 2018 r., do izb wytrzeźwień lub innych tego typu placówek doprowadzono 6 473 osoby 47 (dynamika 102,49 %), wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc w rodzinie będąc pod wpływem alkoholu. W odniesieniu do w 2017 r. nastąpił spadek – 6 945 osób (dynamika 95,52 %). Wśród osób doprowadzonych do izb wytrzeźwień lub innych tego typu placówek w 2019 r. znajdowało się 6 222 mężczyzn (93,86 % doprowadzonych), 407 kobiet (6,14 %).

Na podstawie danych zgromadzonych w Statystyce Przestępczości według jednostek organizacyjnych Policji, generowanej w systemie analitycznym KSIP wynika, iż w 2019 roku na terenie całego kraju wszczęto 30 456 postępowań z art. 207 kk.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych pochodzących ze strony internetowej:
www.statystyka.policja.pl.

Tabela 1. Dane dotyczące działań podjętych w procedurze „Niebieskie Karty" wyłącznie przez Policję

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta"	**74 313 (w tym 61 076 wszczynających procedurę)**
Ogólna liczba ofiar przemocy	**76 993**
Liczba ofiar - kobiet	**65 195**
Liczba ofiar - mężczyzn	**10 676**
Liczna ofiar - małoletnich	**12 161**
Ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	**74 910**
Liczba podejrzewanych sprawców – kobiet	**6 449**
Liczba podejrzewanych sprawców - mężczyzn	**68 148**
Liczba podejrzewanych sprawców - nieletnich	**313**
Ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	**6 634**
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - kobiety	**407**
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu mężczyźni	**6 222**

Źródło: www.statystyka.policja.pl

5 DIAGNOZA PROBLEMÓW I ZASOBÓW MIASTA NOWEGO SĄCZA

Diagnoza powstała w oparciu o materiały własne oraz dane statystyczne pozyskane od wymienionych poniżej podmiotów:

- Urząd Miasta Nowego Sącza
- Sądecki Urzędu Pracy w Nowym Sączu
- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu w tym:
  Dział Ośrodek Interwencji Kryzysowej
  Dział Izba Wytrzeźwień
- Zespół Interdyscyplinarny przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowym Sączu
- Komenda Miejska Policji w Nowym Sączu
- Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

Dokonując diagnozy posiłkowano się analizą wyników przeprowadzonej Ankiety badawczej w zakresie Diagnozy potrzeb oraz oceny poziomu wiedzy mieszkańców w obszarze problemu przemocy w rodzinie na terenie Miasta Nowego Sącza przeprowadzonej przez Zespół Interdyscyplinarny przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowym Sączu w dniach od 21 stycznia do 30 stycznia 2021 roku wśród mieszkańców Miasta Nowego Sącza. Ankieta pozwoliła wyrazić zdanie na temat pojawiających się potrzeb, spostrzeżeń i oczekiwań oraz funkcjonowania dotychczasowego systemu wsparcia i pomocy osobom doznających i stosujących przemoc w rodzinie, jak również ocenić dotychczasową wiedzę mieszkańców Nowego Sącza w obszarze zjawiska przemocy w rodzinie oraz systemu pomocy dedykowanej osobom doświadczających przemocy w rodzinie i działań na rzecz osób stosujących przemoc w rodzinie. Otrzymane wyniki posłużyły do usprawnienia działań w tym obszarze, dostosowania i wyznaczenia nowych zadań i celów szczegółowych - bądź utrzymania dotychczasowych, realizowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie dostosowanych do oczekiwań i potrzeb mieszkańców Miasta Nowego Sącza.

5.1 Charakterystyka miasta Nowego Sącza pod względem ilości mieszkańców, bezrobocia oraz osób korzystających ze wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej.

Z danych Urzędu Miasta Nowego Sącza wynika, że na dzień 31 grudnia 2020r. Miasto Nowy Sącz liczyło 81319 zameldowanych mieszkańców, wśród których większość stanowiły kobiety powyżej 18 roku życia, – 35125, mężczyźni w tej samej kategorii wiekowej – 30737 . Razem ta grupa populacji stanowi – 65869 osób mieszkańców Miasta Nowego Sącza. W przedziale wiekowym od 0-17 lat – kobiety-7543, mężczyźni – 7914.

Razem populacja kobiet – 42668, populacja mężczyzn – 38651

Tabela 2. Stan ludności Nowego Sącza – stan na 01.02.2021 rok.

Wiek	kobiety	mężczyźni
0-17	7543	7914
18 i więcej	35125	30737
SUMA	42668	38651

Źródło: Opracowanie własne - dane Wydział Spraw Obywatelskich Urząd Miasta Nowego Sącza

Dane przedstawione przez Sądecki Urząd Pracy wskazują, że :

- Na dzień 31.12.2020 r. w tutejszym Urzędzie zarejestrowanych było 1855 osób, w tym 1030 kobiet i 825 mężczyzn. Analogicznie wg stanu na dzień 31.12.2019r. w ewidencji figurowało 1270 bezrobotnych, w tym 707 kobiet oraz 563 mężczyzn. Odnotowano widoczny wzrost liczby osób zarejestrowanych w roku 2020 w stosunku do roku 2019. Udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych na koniec roku 2020 wyniósł 55,53% i był niższy o 0,14% w porównaniu do roku 2019, natomiast udział mężczyzn wyniósł 44,47% i stanowił o 0,14 % w analizowanym okresie.
- Na dzień 31.12.2020 r. zarejestrowanych było 340 osób posiadających prawo do zasiłku, w tym 202 kobiety i 138 mężczyzn. W tym samym okresie w roku 2019 uprawnionych do zasiłku było 249 bezrobotnych, w tym 152 kobiety oraz 97 mężczyzn.

  Widoczny jest wzrost liczby osób z prawem do zasiłku zarejestrowanych w roku 2020 w porównaniu do roku 2019, wynikający ze wzrostu ogólnej liczby bezrobotnych, natomiast ich udział stanowił 18,33% na koniec 2020 roku i był o 1,27% niższy od analogicznego okresu roku 2019.
- Wśród osób długotrwale bezrobotnych wg stanu na dzień 31.12.2020 r. najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 35-44 lata – 156 osób, następna pod względem wielkości była grupa wiekowa 25-34 lata – 142 bezrobotnych, w dalszej kolejności osoby w przedziale wiekowym 45-54 lata – 121 zarejestrowanych, następnie osoby w wieku 55-59 – 83 bezrobotnych, osoby w wieku 60 lat i więcej – 61 zarejestrowanych oraz grupa w przedziale wiekowym 18-24 – 37 osób.

  Analizując pozostałe dane statystyczne dotyczące powyższej grupy osób, takie jak wykształcenie, staż pracy, czy przyczyny sytuujące ww. w szczególnej sytuacji na rynku pracy, wśród powodów i czynników takiej sytuacji wymienić można: posiadanie niskiego wykształcenia tj. gimnazjalnego/podstawowego bądź poniżej - 154 osoby, lub zasadniczego zawodowego/branżowego – 133 długotrwale bezrobotnych, małe doświadczenie zawodowe: staż pracy do 1 roku – 135 zarejestrowanych, lub od 1 do 5 lat – 137 bezrobotnych, niepełnosprawność – 66 osób, a także wiek powyżej 50 roku życia – 206 długotrwale bezrobotnych.

  Analogicznie wśród osób długotrwale bezrobotnych wg stanu na dzień 31.12.2019r. najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 35-44 lata – 106 osób, następna pod

względem wielkości była grupa wiekowa 25-34 lata – 98 bezrobotnych oraz osoby w przedziale wiekowym 45-54 lata – 98 zarejestrowanych, w dalszej kolejności osoby w wieku 55-59 – 72 bezrobotnych, osoby w wieku 60 lat i więcej – 51 zarejestrowanych oraz grupa w przedziale wiekowym 18-24 – 29 osób.

Analizując pozostałe dane statystyczne dotyczące powyższej grupy osób, takie jak wykształcenie, staż pracy, czy przyczyny sytuujące ww. w szczególnej sytuacji na rynku pracy, wśród powodów i czynników takiej sytuacji wymienić można: posiadanie niskiego wykształcenia tj. gimnazjalnego/podstawowego bądź poniżej - 137 osób posiadających status długotrwale bezrobotnych, brak stażu pracy – 64 zarejestrowanych, lub staż pracy do 1 roku – 108 bezrobotnych, niepełnosprawność – 68 osób oraz wiek powyżej 50 roku życia – 181 długotrwale bezrobotnych.

Odnotowano wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych w roku 2020 w porównaniu do roku 2019, który wynika ze wzrostu ogólnej liczby zarejestrowanych, natomiast ich udział stanowił 32,35% na koniec 2020 roku i był o 3,4% niższy od analogicznego okresu roku 2019.

- Na dzień 31.12.2020 r. w tutejszym Urzędzie zarejestrowanych było 316 osób z grupy objętej bezrobociem rodzinnym (co najmniej 2 osoby zamieszkujące pod tym samym adresem zarejestrowane w SUP), w tym 49 osób w wieku 18-24 lata, 83 bezrobotnych z grupy wiekowej 25-34 lata, 73 zarejestrowanych znajdujących się w przedziale wiekowym 35-44 lata, 55 osób w wielu 45-54 lata oraz 56 bezrobotnych w wieku powyżej 55 lat.

  W tym samym okresie w roku 2019 w ewidencji figurowały 192 osoby z grupy objętej bezrobociem rodzinnym, w tym 22 osoby w wieku 18-24 lata, 56 bezrobotnych z grupy wiekowej 25-34 lata, 42 zarejestrowanych znajdujących się w przedziale wiekowym 35-44 lata, 41 osób w wielu 45-54 lata oraz 31 bezrobotnych w wieku powyżej 55 lat.

  Zauważyć można wzrost liczby osób bezrobotnych z grupy objętej bezrobociem rodzinnym w roku 2020 w stosunku do roku 2019. Ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych wyniósł 17,04% na koniec 2020 roku i był o 1,92% wyższy od analogicznego okresu roku 2019.

Dane posiadane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu

wskazują, że wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach ustawy o pomocy społecznej, długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo i bezrobocie pozostają jednym z głównych powodów korzystania z pomocy. W 2020 r. wśród 2126 rodzin, długotrwałą chorobę jako przyczynę udzielenia pomocy wskazała największa grupa świadczeniobiorców -1176 rodzin (2139 osób), ubóstwo dotyczyło - 911rodzin (2102 osoby), bezrobocie - 551 rodzin (1464 osób), niepełnosprawność- 827 rodzin (1466 osób),

Inne powody to m.in. alkoholizm – 66 rodzin (88 osób), trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego – 23 osoby (35 osób), przemoc w rodzinie – 5 rodzin (16 osób), narkomania -5 rodzin (7 osób)

Uwzględniając typy rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2020 r., rodziny z dziećmi ogółem stanowiły 530 rodzin (2166 osób), rodziny niepełne – 218 rodzin (740 osób)

Tabela 3. Najczęstsze powody przyznawania pomocy w 2020 roku. MPIPS ZA 2020

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	911	2102
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym: wielodzietność	119 86	634 504
Bezrobocie	551	1464
Niepełnosprawność	827	1466
Długotrwała lub ciężka choroba	1176	2139
Bezradność w sprawach opiek.- wych. i prowadzenia gospodarstwa domowego ogółem w tym:	245	852
rodziny niepełne	138	473
rodziny wielodzietne	54	306
Alkoholizm	66	88
Przemoc w rodzinie	**5**	**16**
Narkomania	5	7
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	23	35

Źródło: Opracowanie własne - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu

5.2 Skala zjawiska przemocy w rodzinie w mieście Nowym Sączu

5.2.1 Analiza zjawiska przemocy w rodzinie na podstawie danych Punktu Wsparcia i Konsultacji dla Ofiar Przemocy w Rodzinie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej od maja 2011 roku do 31 grudnia 2020 roku działał Punkt Wsparcia i Konsultacji dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. Osoby doświadczające przemocy mogły w nim uzyskać pomoc i wsparcie oraz miały możliwość uporządkowania spraw rodzinnych poprzez kontakt ze specjalistami: prawnikiem; psychologiem; pracownikiem socjalnym; policjantem; duchownym. Dla osób doznających przemocy, znajdujących się w sytuacjach kryzysowych oraz ich otoczenia uruchomiony został również telefon zaufania – infolinia.

Od stycznia 2021 roku, realizując zadania Gminne i Powiatowe, skierowane do osób doświadczających przemocy w rodzinie (poradnictwo psychologiczne, prawne oraz pomoc w formie schronienia w trybie całodobowym, grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie) , realizowane jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej- Dział Ośrodek Interwencji Kryzysowej. Dodatkowo osobom stosującym przemoc w rodzinie umożliwiono udział w Programie Korekcyjno-Edukacyjnym .

Tabela 4. Liczba konsultacji

Rok	Konsultacje psychologiczne	Konsultacje prawne	Poradnictwo socjalne	Poradnictwo Rodzinne
2019	21	48	85	355
2020	14	44	240	231

Źródło: Opracowanie własne - dane Zespół Interdyscyplinarny przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w nowym Sączu

W 2019 roku z pomocy w Punkcie Wsparcia i Konsultacji skorzystały 509 osoby w tym 184 kobiet, 178 mężczyzn, 147 dzieci Udzielono następującą ilość porad i konsultacji: 48 - konsultacji prawnych, 21 - konsultacji psychologicznych, 85 - konsultacji socjalnych, 355 – poradnictwo rodzinne.

W 2020 roku z pomocy skorzystało 529 osób w tym 261 kobiet, 155 mężczyzn i 113 dzieci. Udzielono następująca ilość porad i konsultacji: 44 - konsultacji prawnych, 14 - konsultacji psychologicznych, 240 - konsultacji socjalnych, 231 poradnictwa rodzinnego.

Z analizy danych Punktu Wsparcia i Konsultacji dla Ofiar Przemocy w Rodzinie działającego w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowym Sączu wynika, że wzrasta zapotrzebowanie na specjalistyczną pomoc pracowników socjalnych – poradnictwo socjalne.

Tabela 5. Liczba osób korzystających z poradnictwa ze względu na płeć

	2019	**2020**
	Ilość	Ilość
KOBIETY	184	261
MĘŻCZYŹNI	178	155

Źródło: Opracowanie własne - dane Zespół Interdyscyplinarny przy Miejskim Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu

Z uzyskanych danych na temat osób doświadczających przemocy w rodzinie, które korzystały z pomocy psychologicznej, prawnej, poradnictwa rodzinnego, socjalnego oraz pracy socjalnej wynika, że znaczną większość stanowiły kobiety .

5.2.2 Analiza zjawiska przemocy w rodzinie na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

Zespół Interdyscyplinarny działający przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowym Sączu został powołany Zarządzeniem Prezydenta Miasta Nowego Sącza Nr.343/2019 z dnia 11.06.2019 roku, posiada uprawnienia wynikające z **Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** (t. jedn. Dz. U. z 2020 roku, poz. 218). Siedzibą Zespołu Interdyscyplinarnego wg zapisu w/w ustawy jest MOPS. Zespół Interdyscyplinarny liczy 15 osób członków Zespołu, w jego skład wchodzą przedstawiciele: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Komendy Miejskiej Policji, Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodka Wsparcia i Terapii Rodzin, Ośrodka Interwencji Kryzysowej, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Centrum Administracyjnego Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych, Sądu Rejonowego - Kuratorzy, Okręgowej Rady Lekarskiej i Nowosądeckiej Izby Pielęgniarek i Położnych, Towarzystwa Przyjaciół Dzieci - Rzecznik Praw Dziecka. W 2019 roku i 2020 roku odbyło po cztery spotkania w roku. Wszystkie rodziny w których została wszczęta Procedura ,, Niebieskie

Karty'' zostały objęte działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego, który powołał do każdej procedury Grupy Robocze.

Tabela 6. Liczba Niebieskich Kart założonych w 2019 i 2020 roku.

Liczba Niebieskich Kart	**2019 r.**	**2020 r.**
Liczba NK założonych w danym roku w tym założonych przez:	**150** **(w tym:9 ponownych cz.„A)**	**146** **(w tym:10 ponownych .cz„A„)**
a. Pomoc społeczna	29	7
b. Policję	121	139
c. Ochronę zdrowia	0	0
d. Oświatę	0	0
e. GKRPA	0	0
Liczba Rodzin Objętych działaniami Zespołu / grup roboczych	**185** **(35 proc. z 2018 r.)**	**178** **(42 proc. z 2019 r.)**

Źródło: Opracowanie własne – dane Zespołu Interdyscyplinarnego

Po przeprowadzonej analizie „Niebieskich Kart" z 2020 roku można stwierdzić, że osobami pokrzywdzonymi są głównie kobiety, bo aż 162 , natomiast mężczyźni stanowią 32 osoby i 5 dzieci. W zgłoszonych przypadkach przemocy 113 małoletnich dzieci było świadkami przemocy w rodzinie. W 95 % przypadków ofiary zgłaszały przemoc fizyczną, psychiczną i inne rodzaj zachowań (w tym: niszczenie/uszkodzenie mienia, zabór/przywłaszczenie mienia, groźba karalna/znieważenie, zmuszanie do picia alkoholu, zmuszanie do zażywania środków odurzających lub substancji psychotropowych oraz niezleconych przez lekarza leków, inne działające na szkodę najbliższych). Kolejnymi, najbardziej dolegliwymi formami przemocy to fizyczna i psychiczna w 72 %, sama przemoc psychiczna zgłaszana była 6,8 % przypadków.

W 2019 r. oraz 2020 r. na terenie Miasta Nowego Sącza na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie odebrano ogółem : 4 dzieci w tym 3 dziewczynki i 1 chłopczyk.

Liczba dzieci odebranych przez pracownika socjalnego w poszczególnych latach:

2019r.	**2020r.**
0	4

Źródło: Opracowanie własne – dane Zespołu Interdyscyplinarnego

5.2.3 Analiza zjawiska przemocy w rodzinie na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Nowym Sączu na terenie miasta Nowego Sącza

Dane z Komendy Miejskiej Policji w Nowym Sączu na temat podejmowanych w ubiegłych latach interwencji, w tym interwencji domowych, podjęcia procedury „Niebieskie Karty" oraz wszczętych postępowań obrazują poniższe tabele.

Tabela 7. Dane na temat interwencji domowych, w tym interwencji dotyczących przemocy

Wyszczególnienie	2019 r.	2020 r.
Interwencje domowe	1331	1550
w tym; dotyczące przemocy w rodzinie (NK)	102	140

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Nowym Sączu

Tabela 8. Liczba postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy w rodzinie – procedura „Niebieska Karta"

Art. 207 KK	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Rok 2019	57	38	38
Rok 2020	83	52	102

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Nowym Sączu

5.2.4 Analiza zjawiska przemocy w rodzinie na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu – Dział Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu - Dział Ośrodek Interwencji Kryzysowej realizuje zadania Gminne i Powiatowe z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie świadcząc między innymi: pomoc w sytuacji kryzysowej; konsultacje psychologiczne i pedagogiczne; terapię indywidualną lub grupową; grupy wsparcia; terapię małżeńską i rodzinną; poradnictwo prawne, psychologiczne oraz programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy. Ośrodek Interwencji Kryzysowej zapewnia również 10 miejsc w Hostelu dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz dzieci świadków przemocy w rodzinie. Udzielona pomoc obrazują poniższe tabele.

Tabela 9. Liczba osób korzystających z pomocy w MOPS- OIK

Rok	Os. doświadcz. przemocy	Os. stosujące przemoc
2019	215	60
2020	79	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS- OIK

Tabela 10. Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie - korzystających ze schronienia w Hostelu

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
2019	12	0	18
2020	7	1	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS – OIK

5.2.5 Analiza zjawiska przemocy w rodzinie na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu – Izba Wytrzeźwień

Tabela 11. Liczba nietrzeźwych osób przebywających w izbie wytrzeźwień

	2019	2020
Nietrzeźwych	1707	1365
Nietrzeźwych bezdomnych	Brak danych	Brak danych
l. osób dowiezionych z powodu awantur domowych	430	440
OGÓŁEM	2137	1805

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS- IZBA WYTRZEŹWIEŃ

W porównaniu do roku 2019 w 2020 roku liczba osób nietrzeźwych dowiezionych do wytrzeźwienia na Izbę Wytrzeźwień zmalała o 342 osoby, natomiast liczba osób dowiezionych w stanie nietrzeźwym z powodu awantury domowej w 2020 roku była o 10 osób większa niż w roku 2019. Ogólna liczba osób dowiezionych na Izbę Wytrzeźwień w 2019 roku była wyższa o 332 osoby w porównaniu do 2020 roku. Z przedstawionych danych wynika, że na przełomie 2-ch lat zmniejszyła się liczba osób które w stanie nietrzeźwym zostały dowiezione do wytrzeźwienia na Izbę Wytrzeźwień. Powodem był stan pandemii COVID-19 i zmniejszenie liczby osób w pokojach zatrzymań. Docelowo umieszczana była 1 osoba na 1 pokój.

5.2.6 Analiza uzależnienia od alkoholu na podstawie danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W sprawach osób dotkniętych problemem alkoholowym Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowym Sączu podejmowała działania mające na celu pełne rozeznanie ich sytuacji w aspekcie problemu alkoholowego. Informacje z tym związane uzyskiwano przede wszystkim od pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu oraz od funkcjonariuszy Policji. Zasięgano także informacji z MOPS- Dział Ośrodka Interwencji Kryzysowej. W uzasadnionych przypadkach KRPA przeprowadziła rozmowy z członkami rodzin osób zgłoszonych z problemem alkoholowym. Ponadto KRPA podejmowała współpracę z kuratorami sądowym, prosząc o wydanie opinii na temat funkcjonowania osoby nadzorowanej przez kuratora i jednocześnie zgłoszonej do Komisji. W latach 2019-2020 liczba zgłoszeń do KRPA utrzymuje się nieznacznie w tendencji wzrostowej.

Tabela 12. Ilość zgłoszeń jakie wpłynęły z różnych źródeł do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2019 – 2020 r.

ŹRÓDŁO ZGŁOSZENIA	Liczba zgłoszeń w 2019 r.	Liczba zgłoszeń w 2020 r.
MOPS	**77**	34
DPS	**4**	1
Prokuratura Rejonowa	**3**	3
Kuratorzy Sądowi	**11**	4
Policja	**11**	9
Indywidualne	**39**	23
Inne Komisje	**2**	0
RAZEM	**147**	**74**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KRPA w Nowym Sączu

Z osobami zgłoszonymi prowadzi się prace nad motywacją do podjęcia kontaktu z placówką leczniczą – najczęściej z Małopolskim Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Nowym Sączu. Po interwencji Komisji i rozmowie motywującej podjęto

i kontynuowano terapię odwykową w 2019 r. 9 osób, a w 2020 r. 8 osób, - bez konieczności kierowania spraw do Sądu Rejonowego.

W sytuacji, gdy osoba zgłoszona nie godzi się na zaproponowany kontakt z placówką leczniczą – przypadek kierowany jest do rozpoznania przez biegłych (lekarz i psycholog) w dziedzinie uzależnienia od alkoholu. Ich opinia decyduje, czy sprawa danej osoby zostanie skierowana do postępowania sądowego, czy też nie. W 2019 r. 88 osób, a w 2020 r. 68 osób w stosunku do ogólnej liczby zgłoszonych, nieskłonnych do samodzielnego zgłoszenia się do Ośrodka Terapii Odwykowej, skierowano na badanie do lekarza i psychologa biegłych w celu rozpoznania uzależnienia od alkoholu.

Po wydaniu opinii przez biegłych o uzależnieniu osoby badanej i wskazaniu odpowiedniej formy terapii, w 2019 r. 73 sprawy (również sprawy, a w 2020 r. 46 spraw ogólnej liczby zgłoszonych skierowano do Sądu Rejonowego Wydział III Rodzinny i Nieletnich w Nowym Sączu – w celu zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

Tabela 13. Osoby z problemem alkoholowym zobowiązane do podjęcia terapii odwykowej przez Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2019 – 2020 r.

Lata	**Liczba osób dobrowolnie podejmujących terapię odwykową**	**Liczba osób skierowanych do badania przez lekarza i psychologa biegłych**	**Liczba osób skierowanych do sądu**
2019	9	88	73
2020	8	68	46

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KRPA w Nowym Sączu

W zależności od źródła zgłoszenia w sprawie jednej osoby Komisja występowała w ramach współpracy zarówno do MOPS, jak i do KMP o przeprowadzenie wywiadów środowiskowych.

Tabela 14. Przeprowadzone wywiady środowiskowe dla celów Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2019 – 2020 r.

	2019 rok	2020 rok
Komenda Miejska Policji w Nowym Sączu	98	65
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu	69	41

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KRPA w Nowym Sączu .

5.2.7 Analiza zjawiska przemocy w rodzinie na podstawie analizy danych przeprowadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny badań w formie anonimowej Ankiety Badawczej wśród mieszkańców Miasta Nowego Sącza w 2021 roku.

Celem badania było:

- pozyskanie danych pomocnych w opracowaniu Diagnozy potrzeb Mieszkańców Miasta Nowego Sącza w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- uskutecznienia działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- oceny poziomu wiedzy mieszkańców w obszarze problemu przemocy w rodzinie na terenie Miasta Nowego Sącza.

Dokonując podsumowania uzyskanych odpowiedzi Ankietowanych osób – Mieszkańców Miasta Nowego Sączą, uzyskano opinie na temat zjawiska przemocy w rodzinie a także określono stopień ich wiedzy oraz świadomości w tym obszarze, jednocześnie określono potrzeby w niniejszym zakresie. Analiza danych z przeprowadzonych badań wskazuje, że Ankietowani mieszkańcy Nowego Sącza w udzielonych odpowiedziach wiedzą czym jest przemoc i trafnie potrafili określić rodzaje i zachowania świadczące o przemocy – zjawisko to najczęściej kojarzą z przemocą fizyczną i psychiczną, znęcaniem się psychicznym i fizycznym, molestowaniem seksualnym, upokarzaniem i poniżaniem, zależnością ekonomiczną, jednorazowym albo powtarzającym się umyślnym działaniem naruszającym prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, wolność i np. nietykalność osobistą. Ankietowani w 26,6% udzielili odpowiedzi, że znają takie przypadki na terenie miasta, 26% ankietowanych deklaruje, że słyszał/słyszała od znajomych o takich przypadkach natomiast 47,5% odpowiedziało że nie zna takich przypadków.

Przeważająca część respondentów 70,7% zadeklarowała, że nie spotkała się bezpośrednio z przemocą w rodzinie, a 29,3% ankietowanych mieszkańców miasta Nowego Sącza deklaruje z nią kontakt.

Najczęstszą przyczyną występowania przemocy w rodzinie - Ankietowani w większości – 96,5% stwierdzili, że jest to nadużywanie alkoholu, a zaraz po tym bo 69,3% wybrała inne używki typu narkotyki, leki. Choroba psychiczna stanowi przyczynę występowania przemocy w rodzinie dla 61,1 % ankietowanych, wzorce i doświadczenia wyniesione z domu rodzinnego stanowią 56,4% odpowiedzi ankietowanych natomiast nieco ponad połowa ankietowanych- 56.3 % dostrzega jako czynnik problemy finansowe. Dość wysokie ryzyko jako przyczynę przemocy w rodzinie ankietowani upatrują w problemach w pracy np. stres, frustracja- 53,5 % , zazdrość – 45,7 % respondentów. Stereotypy związane z występowaniem przemocy w rodzinie ankietowani wskazują w 20,9 % jako przyczynę jej występowania w rodzinie. Mało znaczący wpływ wg ankietowanych ma wykształcenie – 4,7% , zdania na ten temat nie ma 0,2% ankietowanych, a nie wie 0,8% respondentów .

Mieszkańcy Nowego Sącza w zdecydowanej większości – 50,4 % uważają, że osoby postronne powinny zgłaszać fakt występowania przemocy w rodzinie odpowiednim służbom oraz 45.7 % udzieliło odpowiedzi, że osoby postronne powinny zareagować. Reasumując 96,1 % osób zapytanych nie pozostało by obojętnych na sytuację wystąpienia przemocy w rodzinie nawet jeżeli dotyczyło by to osób dla nich obcych.
Jest to bardzo zadawalający wynik, ponieważ w dalszym ciągu często same osoby doświadczające przemocy w rodzinie uważają, że jest to ich prywatna sprawa i nie decydują się na ujawnienie takiego faktu. Dokonanie zgłoszenia przez osobę postronną faktu występowania przemocy w danej rodzinie często może uratować życie osobie jej doświadczającej.

Zdaniem największej grupy ankietowanych- 53,1 % żadne czynniki dysfunkcyjne i status rodziny nie mają znaczenia na występowanie przemocy w rodzinie. Nieco mniej, ale ponad połowa ankietowanych -50,6% uważa, że najczęściej do przemocy w rodzinie dochodzi w rodzinach patologicznych. Rodziny pełne wskazało – 15,6 % ankietowanych, niepełne –

10,7% ankietowanych. Zdaniem ankietowanych najmniej zagrożone występowaniem przemocy w rodzinie są rodziny wielopokoleniowe- 6,1%.
Pozostałe odpowiedzi rozkładają się dość proporcjonalnie, ankietowani w 14,8 % uważają, że przemocą zagrożone są rodziny korzystające z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej, jednak większe ryzyko jej wystąpienia - 17% ankietowanych, dostrzegają w rodzinach o dobrym statusie finansowym, rodziny biedne wskazało – 12,3% ankietowanych, zdania za ten temat nie ma 2% ankietowanych, a nie wie – 2,3% ankietowanych .

Podsumowując wyniki można wnioskować, że mieszkańcy miasta Nowego Sącza, iż zjawisko przemocy w rodzinie może dotknąć każdą rodzinę, bez znaczenia na jej status społeczny i występowanie innych dysfunkcji, oraz, że najbardziej zagrożone są rodziny patologiczne. Większość ankietowanych wskazuje na rodziny pełne. Najmniejszą grupę ryzyka wg. ankietowanych stanowią rodziny wielopokoleniowe.
Oceniając powyższe wyniki można wnioskować, że zmienia się ocena społeczna w stosunku do zjawiska przemocy w rodzinie i kierowanie się stereotypami, że przemoc w rodzinie zarezerwowana jest tylko dla rodzin wielo dysfunkcyjnych, patologicznych, korzystających z systemu Pomocy Społecznej. Społeczeństwo Nowego Sącza dostrzega, że jest to problem społeczny i nie można generalizować zjawiska przemocy tylko do rodzin problemowych, choć ryzyko w tej grupie społecznej jest zdecydowanie wyższe.

Zazwyczaj najłatwiej jest nam wypowiadać się i doradzać, oceniać w cudzych sprawach do których mamy dystans. Respondenci zapytani jak sami zareagowali by gdyby stali się ofiarami przemocy w rodzinie. Zdecydowana większość - 60,2% powiadomiłaby odpowiednie służby np. Policję. Prawie po połowie rozkładają się zdania ankietowanych dotyczące innych działań – 48% podjęła by próbę wyjaśnienia nieporozumienia, a 46,3% ankietowanych zwróciła by się o pomoc do rodziny. Szukanie pomocy u obcych ludzi deklaruje 21,9% ankietowanych.
Złożenie zawiadomienia na policji deklaruje 33% ankietowanych. Natomiast brak zgłoszenia deklaruje 1,8% ankietowanych. Pozostałe odpowiedzi kształtują się minimalistycznie: atak na sprawcę deklaruje – 5,7% ankietowanych, brak jakichkolwiek działań – 0,4% ankietowanych, przyzwyczajenie do takiego traktowania deklaruje – 0,8% ankietowanych, nie ma zadania na ten temat-1,4 % pytanych. Ankietowani którzy nie wiedza jaka by była ich

reakcja stanowią – 7,6% pytanych, inne działania, bez konkretnego sprecyzowania deklaruje 1,8% ankietowanych.

Podsumowując powyższe wnioski jednoznacznie wynika, że ankietowani mieszkańcy miasta Nowego Sącza, gdyby sami stali się osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie w zdecydowanej większości zawiadomiliby odpowiednie służby np. Policję. Znaczna część ankietowanych próbowałaby wyjaśnić sprawę lub zwrócić się o pomoc do rodziny.

Powyższe odpowiedzi pozwalają sądzić, że coraz częściej występuje brak przyzwolenia na zachowania przemocowe i wzrasta świadomość społeczna, iż stosowanie przemocy w rodzinie jest przestępstwem i należy zgłaszać ten fakt odpowiednim służbom.

Ankietowani mieszkańcy miasta Nowego Sącza wskazują dwie grupy społeczne, które głównie według nich najczęściej doznają przemocy w rodzinie, kobiety– 86,1% ankietowanych respondentów oraz dzieci - 85,5% ankietowanych. Kolejno przez ankietowanych zostały wskazane osoby starsze – 32,8%, osoby niepełnosprawne- 22,1% . Rzadziej według ankietowanych padają ofiarami przemocy domowej mężczyźni – 9%. Wiedzy na ten temat nie ma 3,7% ankietowanych, brak zdania na ten temat deklaruje- 2,1% ankietowanych.

Podsumowując, ankietowani jednoznacznie określili, że w dalszym ciągu to kobiety i dzieci stanowią grupy społeczne najczęściej dotknięte przemocą w rodzinie. Można wnioskować, że głównie do tych grup społecznych powinna być dedykowana i dostosowana pomoc.

Ankietowani w 83,4% jako osoby najczęściej stosujące przemoc w rodzinie wskazali mężczyzn. Pozostałe wskazanie rozkładają się dość równomiernie: kobiety- 3,3%, osoby starsze-1,4 %, dzieci-1%. Zdania na ten temat nie posiada – 4,5 % ankietowanych, wiedzy na ten temat nie posiada- 6,1% respondentów.

Ankietowani mieszkańcy Nowego Sącza w 66% deklarują znajomość procedury ,,Niebieska Karta''. Natomiast nie jest ona znana 34% odpowiadającym osobom.

Ankietowani mieszkańcy Nowego Sącza w 413 na 512 udzielonych odpowiedzi na pytanie jaka instytucja może założyć ,,Niebieską Kartę,, - wskazywali gównie Policję i MOPS, Służbę zdrowia, szkołę, kuratora, Komisję Rozwiazywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, PCPR, Zespół Interdyscyplinarny, dzielnicowego, sąsiada, a nawet kogoś z rodziny.

Powyższe wskazania pozwalają sadzić, że ankietowani nie do końca posiadają wiedzę na temat jakie instytucje mają uprawnienia do założenia „Niebieskiej Karty„ gdyż zostały również wskazane takie, które takich uprawnień nie mają np. Kuratorzy, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, PCPR, sąsiad, ktoś z rodziny – są to podmioty, które mogą / powinny dokonać zgłoszenia w przypadku powzięcia informacji o występowaniu przemocy w rodzinie, ale same do założenia „Niebieskiej Karty'' nie mają uprawnień.

Jednocześnie wskazanie przez ankietowanych głównych instytucji POLICJI i MOPS świadczy o tym, że każdy z 413 osób udzielających odpowiedzi na to pytanie ma wiedzę, że te jednostki są wiodącymi w realizacji zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Znaczna większość ankietowanych mieszkańców Nowego Sącza, jak wykazały wcześniejsze odpowiedzi zadeklarowała, że zna procedurę „Niebieska Karta'' czyli należy wnioskować, iż posiadają również wiedzę, o jej procedowaniu które jest jednym z zadań właśnie Zespołów Interdyscyplinarnych.

Natomiast wnioskując po uzyskanych odpowiedziach, iż w 85,7% ankietowani mieszkańcy Nowego Sącza nie słyszało o Zespole Interdyscyplinarnym, można wnioskować, że ankietowani nie utożsamiają Zespołu Interdyscyplinarnego z procedurą „ Niebieskie Karty'' i należało by w podejmowanych działaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie upowszechniać taką informację, aby zwiększyć świadomość w tym obszarze mieszkańców miasta Nowego Sącza.

Ankietowani w większości odpowiedzi - 62,1% zwracają uwagę na zwiększenie działań w obszarze upowszechniania kampanii informacyjnych/informacji nt. zjawiska przemocy w rodzinie, a 60,5% na szybszą i lepszą komunikację miedzy służbami, następnie ważne w opinii respondentów w 40% odpowiedzi jest systematyczne podnoszenie kompetencji i kwalifikacji służb.

Trudność ze wskazaniem ewentualnych zmian miało – 12,5% ankietowanych, zdania na ten temat nie posiada – 6,4%. Natomiast – 0,8% udzieliło odpowiedzi, że nic nie trzeba zmieniać.

Podsumowując wyniki ankietowanych warto zastanowić się planując kolejne kampanie informacyjne, materiały informacyjne np. ulotki, plakaty w jaki sposób zwiększyć skuteczność dotarcia informacji do społeczności Nowego Sącza. Dodatkowo planując kolejne zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie należało by zastanowić się nad

możliwościami jeszcze większego usprawnienia komunikacji miedzy służbami i instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie – wskazanie przez ankietowanych zmian w tym obszarze może również wynikać z innych uwarunkowań np. ustawowych terminów, terminów procesowych, czasu potrzebnego na obieg dokumentacji itp. Często osoby / strony postepowań /czynności - odnoszą w tym czasie wrażenie, że w sprawie nic się nie dzieje, okres oczekiwania na wiążące decyzje w sprawie wydają im się zbyt długi. Ważną kwestia dla ankietowanych jest również podnoszenie kompetencji i kwalifikacji - istotnie należy zwracać uwagę na systematyczne umożliwianie pracownikom służb i instytucji udziału w szkoleniach, konferencjach itp. oraz służb – można wywnioskować, że może mieć to wpływ na zwiększenie zaufania do służb pomocowych i większej chęci współpracy z profesjonalnymi i kompetentnymi specjalistami.

Ankietowani w otwartych pytaniach na temat sposobów na zwiększenie skuteczności działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie najczęściej wskazują odpowiedzi sugerując natychmiastową izolację sprawcy od swojej ofiary oraz zmianę przepisów prawa zaostrzającą środki karne wobec sprawców przemocy, większe uprawnienia dla służb oraz ograniczenie biurokracji.
Kolejno zwracają uwagę na konieczność częstych wizyt specjalistów – pracowników socjalnych, dzielnicowych w domach z problemem przemocy i czujność sąsiadów. Ponownie w odpowiedziach ankietowanych pojawia się potrzeba edukacji, kampanii informacyjnych, kampanii społecznych – ustawicznego wyczulania społeczeństwa na problem przemocy w rodzinie i uczenia reagowania. Ankietowani zwracają również uwagę na konieczność dostępności sprawców przemocy do odpowiednich form terapii i pomocy psychologicznej.
Podsumowując odpowiedzi ankietowanych dostrzegają oni niedoskonałości systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i wskazują jako główny czynnik podnoszący skuteczność działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie konieczność zmiany przepisów prawa w obszarze zaostrzenia kar za stosowanie przemocy w rodzinie i większej konsekwencji w ich wykonywaniu oraz bezwzględnej izolacji sprawcy od ofiary. Ankietowani w swoich odpowiedziach oczekują poddawania rodzin z problemem przemocy znacznie większemu monitoringowi, kontroli nawet w godzinach popołudniowych i angażowania środowiska sąsiedzkiego, wzbudzając w nich czujność wobec ewentualnych nowych aktów przemocy w danej rodzinie. Ankietowani wykazują w odpowiedziach

zgodność z wcześniejszymi pytaniami, deklarując, że przemoc w rodzinie nie jest kwestią prywatną i społeczeństwo, środowisko sąsiedzkie powinno reagować. Pod rozwagę ponownie podchodzi konieczność zastanowienia się nad formami i sposobami przekazu społeczeństwu treści informacyjnych, kampanii informacyjnych i społecznych, gdyż pomimo szeroko upowszechnionej kampanii informacyjnej przez służby i instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie – ankietowani po raz kolejny wskazują na konieczność zwiększenia skuteczności w formach przekazu.

Respondenci jako istotną kwestię mającą wpływ na zwiększenie skuteczności działań wobec osób stosujących przemoc sugerują umożliwienie również sprawcom przemocy dostępu do specjalistów, psychologa, terapeuty .

Mając na uwadze powyższe, wszystkie wskazane przez respondentów możliwości zwiększenia skuteczności działań służb wobec osób stosujących przemoc przyczyniłyby się do poprawy funkcjonowania już wypracowanego systemu działań wobec osób stosujących przemoc. Jednoznacznie można stwierdzić, że udzielone odpowiedzi z sugerowanymi działaniami wobec osób doznających przemocy w rodzinie już funkcjonują i są stosowane przez służby i jednostki pomocowe.

Udzielenie takich odpowiedzi daje możliwość wysnucia wniosków, że respondenci w małym stopniu orientują się na temat działań stosowanych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz osób doświadczających przemocy w rodzinie, lub ta wiedza jest bardzo szczątkowa. Ponownie można dostrzec konieczność usprawnienia kanału edukacyjno-informacyjnego społeczeństwa w obszarze odpowiedzialności prawnej, karnej za czyny stosowania przemocy w rodzinie, możliwości uzyskania pomocy terapeutycznej i specjalistycznej dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz możliwych form wsparcia i poradnictwa dla osób doświadczających przemocy.

Ankietowani w swoich odpowiedziach wskazują na zwiększenie dostępu osobom doświadczającym przemocy w rodzinie do pomocy prawnej i psychologicznej jak również udzielenia możliwości schronienia, załatwienia mieszkania, udzielenia pomocy finansowej lub znalezienia pracy. Jako obowiązkową pomoc udzielaną osobom w przemocy ankietowani wskazują Mediacje rodzinne, poradnictwo socjalne i prawne, konsultacje terapeutyczne dla całej rodziny oraz hotele dla osób doświadczających przemocy z całodobowym wsparciem specjalistów.

Ankietowani również w części udzielanych odpowiedziach informują, że obecnie dostępna pomoc jest wystarczająca.

Większa część Ankietowanych – 54,7% uznaje, że obecny stan epidemii COVID-19 utrudnia osobom doznającym przemocy w rodzinie dostęp do stosownej pomocy, znaczna część ankietowanych- 30,7% nie ma zdania w tym temacie, 9% jest zdania, że obecna sytuacja epidemii nie wpływa na dostęp do uzyskania przez potrzebujące osoby pomocy, natomiast 5,7%nie ma zdania.

W ślad za tym zapytano ankietowanych dlaczego z powodu CONID-19 dostęp do pomocy ich zdaniem jest utrudniony. Analizując udzielone odpowiedzi jednoznacznie wynika z nich, że sytuacja związana z COVID-19 wzbudziła w ludziach strach, długotrwała izolacja społeczeństwa, częściowo zamknięte instytucje, przekazywane informacje medialne spowodowało wycofanie społeczne i zaniedbanie wielu sfer życia w tym przede wszystkim stanu zdrowia ogólnego i psychicznego. Jak również wprowadziło chaos w codziennym funkcjonowaniu w strefie infrastruktury Miejskiej. Ankietowani wskazują na brak informacji o sposobie funkcjonowania instytucji, nie tylko pomocowych ale również służby zdrowia, urzędów. Długotrwałe wycofanie społeczne i strach przed zachorowaniem spowodował w społeczeństwie obawy przed spotkaniem się z drugim człowiekiem.
W uzyskanych 261 odpowiedziach – każdorazowo zupełnie innych – Ankietowani informują o opóźnieniach w działalności służb i utrudniony do nich dostęp – sytuacja taka może być również spowodowana obciążeniem instytucji pomocowych i służb innymi dodatkowymi zadaniami w związku z przeciwdziałaniem COVID-19, oraz zachorowaniem na COVID -19 wśród pracowników i konieczności kwarantanny innych współpracowników. Ankietowani jako utrudnienie do uzyskania pomocy wskazują na wprowadzony rygor sanitarny, ograniczenia swobodnego poruszania się po placówkach i urzędach w tym MOPS. Osoby ankietowane również zwracają uwagę na brak bezpośredniego kontaktu z pracownikami instytucji, telefoniczny kontakt uważają za niewystarczający, trudno się im przyzwyczaić do nowego bardzo niestabilnego ogólnie funkcjonowania infrastruktury. Dodatkowo Ankietowani wskazują, że kwarantanna narodowa powoduje, że ludzie boją się po prostu wychodzić z domu, poprzez zamknięte inne urzędy i służby, są przekonani, iż instytucje zajmujące się przemocą w rodzinie też działają tylko w sposób zdalny,

z opóźnieniem działa też przepływ informacji, gdyż wizyty umawiane są tylko na konkretną godzinę.

Odczuwane przez społeczeństwo utrudnienia spowodowane są obowiązkiem wprowadzenia przez instytucje i urzędy rygoru sanitarnego i stosowania się do przesyłanych wytycznych w tym zakresie przez Państwowa Stację Sanitarno-Epidemiologiczną, Ministerstwo Zdrowia i Małopolski Urząd Wojewódzki. Znacznym problemem dostrzeganym przez ankietowanych jest stan izolacji domowej w którym to osoby doświadczające przemocy w rodzinie pozostają długoterminowo z osobami stosującymi przemoc, nie mając czasami możliwości nawet swobodnego wykonania telefonu celem zgłoszenia przemocy co naraża te osoby na znoszenie frustracji i zmian stanów emocjonalnych tych osób. W 129 odpowiedziach Ankietowanych, nie wskazali powodu utrudnień, nie mieli zdania lub deklarowali niewiedzę.

Skala problemu przemocy na terenie Miasta Nowego Sącza jest relatywnie niewielka w porównaniu do innych trudności życiowych, jakie dotykają rodziny, w tym m.in.: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, ubóstwo czy bezrobocie (dane własne MOPS w Nowym Sączu).

Zdaniem osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie – zjawisko przemocy w rodzinie na terenie Miasta Nowego Sącza jest niedoszacowana ponieważ osoby doświadczające przemocy w rodzinie latami lub wcale nie zgłaszają takiego problemu w rodzinie. Planując infrastrukturę pomocową w obszarze przeciwdziałania przemocy pozyskuje się głównie dane i statystyki z zasobów różnych instytucji funkcjonujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

5.3. Ocena sytuacji związanej ze zjawiskiem przemocy

Zjawisko przemocy w rodzinie obok problematyki uzależnień wymaga podjęcia szczególnych działań profilaktycznych. Działania te muszą być skierowane do ogółu populacji, ale przede wszystkim do osób bezpośrednio dotkniętych problemem przemocy w rodzinie oraz osób świadków przemocy w rodzinie, którymi bardzo często są małoletnie dzieci. Nie należy również zapominać o osobach stosujących przemoc w rodzinie i umożliwić tym osobom również możliwość specjalistycznych konsultacji np. psychologa oraz udziału w działaniach psycho-edukacyjnych i korekcyjno-edukacyjnych. Podobnie jak w latach

ubiegłych działalność profilaktyczna, a także diagnostyczna i interwencyjna realizowana była między innymi w ramach Punktu Wsparcia i Konsultacji dla ofiar Przemocy w Rodzinie w MOPS, MOPS- Dział Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Komendę Miejską Policji oraz Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Od stycznia 2021 roku celem zwiększenia dostępności osobom w kryzysie lub doświadczających przemocy w rodzinie pomocy specjalistycznej – realizując zadania Gminne i Powiatowe w obszarze poradnictwa specjalistycznego oraz możliwości uczestniczenia w Grupie Wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania całodobowej pomocy w formie schronienia w Hostelu dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, oraz możliwości skorzystania przez sprawce przemocy z udziału w Programie Korekcyjno-Edukacyjnym – realizuje całodobowo Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu – Dział Interwencji Kryzysowej.

Środowisko rodzinne, w którym zaistniała przemoc, dąży głównie do ukrycia problemu. To poczucie wstydu i bezradności uniemożliwia członkom rodziny właściwy osąd sytuacji. Obawa przed stygmatyzacją i opinią środowiska sąsiedzkiego mobilizuje osoby doświadczające przemocy w rodzinie do starannego ukrywania problemu przemocy. Dlatego osoby doświadczające przemocy jak i będące świadkami przemocy należy otoczyć zatem szczególną opieką i wsparciem, aby w atmosferze bezpieczeństwa potrafiły odzyskać równowagę psychiczną i dążyły do zmiany swojej sytuacji życiowej. Działania również należy podejmować wobec sprawców przemocy. Celem zabiegów terapeutycznych jest w tym przypadku uświadomienie negatywnych konsekwencji dotychczasowego postępowania i dla dobra funkcjonowania rodziny nakłonienie sprawcy przemocy do zmiany zachowania. Pomimo podejmowanych interwencji niewielu sprawców przemocy zgłasza się do programu korekcyjno- edukacyjnego dla osób stosujących przemoc. Z analizy przedstawionych danych należy przypuszczać, że rzeczywista liczba osób i rodzin dotkniętych przemocą jest znacznie wyższa niż wskazują na to statystyki. Osoby doświadczające przemocy często przez wiele lat ukrywają swój problem, dlatego trudno jest określić dokładną skalę zjawiska przemocy. Obecnie podejmowane na terenie miasta Nowego Sącza działania w obszarze przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie są wystarczające aby skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, zarówno w zakresie rozpoznawania, zapobiegania, jak i efektywnego radzenia sobie z nią i jej skutkami, ale w ocenie osób Ankietowanych mieszkańców Miasta

Nowego Sącza oczekują Oni zwiększenia skuteczności działań w zakresie zwiększenia kanału informacyjno-edukacyjnego, upowszechniania materiałów edukacyjnych, informatorów dot. możliwych form pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, możliwych działań wobec osób stosujących przemoc, plakatów, ulotek kolportowanych w taki sposób aby docierały do mieszkańców Miasta Nowego Sącza w systemie cyklicznych kampanii celem wyczulania i uzupełniania wiedzy w obszarze przemocy w rodzinie Mieszkańców Miasta Nowego Sącza. Przemoc w rodzinie dotyka nie tylko tych, którzy bezpośrednio jej doznają. Dzieci wychowywane w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego rodzica, nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby psychologicznej, jaka jest potrzeba bezpieczeństwa. Przeżywają też wiele negatywnych uczuć: lęk, wstyd, poczucie winy. To sprawia, że często występują u nich zaburzenia emocjonalne i zaburzenia zachowania. Niektóre z nich próbują radzić sobie z negatywnymi uczuciami sięgając po środki uzależniające, opuszczają się w nauce, młodsze dzieci zaczynają sprawiać problemy wychowawcze lub przyjmują postawę wycofania, starsze uciekają z domu, samo okaleczają się. Część dzieci, zwłaszcza chłopców, identyfikuje się ze sprawcą i zaczyna się zachowywać agresywnie wobec innych ludzi – zarówno rówieśników jak i dorosłych. Nalży zwracać szczególną uwagę aby nie dochodziło do marginalizowania udzielanej pomocy w stosunku do świadków przemocy w rodzinie jakimi są dzieci – Podczas budowania planu pomocy dla osoby doświadczającej przemocy należy zwrócić uwagę na objęcie pomocą specjalistyczną również dzieci aby jak najskuteczniej zminimalizować traumę związaną z występowaniem przemocy w rodzinie. Dorośli, którzy jako dzieci doświadczali przemocy w rodzinie, często mają trudności z funkcjonowaniem w roli rodzica, a to sprawia, że również ich dzieci mogą mieć problemy. Tak więc krąg osób pośrednio dotkniętych przemocą rozszerza się też na następne pokolenia. Nawet jeśli dziecko nie dozna żadnego obrażenia fizycznego, a jest świadkiem przemocy, ma to ogromny wpływ na jego słabą psychikę. W zależności od tego, w jakim wieku i przez jak długi okres dziecko było świadkiem przemocy, wywiera to znaczny wpływ na sferę emocjonalną, behawioralną, i poznawczą.

5.3 Lokalna lista zasobów instytucjonalnych - podmioty przewidziane do realizacji Programu.

5.3.1 Zasoby instytucjonalne.

Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, obszary ich działania przedstawiono w poniższej tabeli.

ZASOBY INSTYTUCJONALNE	OBSZAR DZIAŁANIA
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	- diagnoza rodziny i opracowanie indywidualnego planu pomocy osobie doświadczającej przemocy uwzględniając : bezpieczeństwo, potrzeby, cele, metody i czas pomocy. - wszczynanie procedur „Niebieskie Karty” - współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym - udział w pracach Grup Roboczych - udzielania wsparcia finansowego i rzeczowego - prowadzenie lokalnych kampanii związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień - monitoring rodzin objętych procedurą NK
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – Dział Ośrodek Interwencji Kryzysowej	- interwencja kryzysowa i pomoc ofiarom przemocy - poradnictwo prawne - poradnictwo psychologiczne indywidualne i grupowe - wsparcie duchowe - pomoc socjalna - prowadzenie grup wsparcia dla ofiar przemocy - prowadzenie diagnozy sytuacji dzieci i udzielanie im wsparcia psychologicznego, pomocy socjoterapeutycznej - opracowanie diagnozy rodziny i indywidualnego planu pomocy osobie doświadczającej przemocy uwzględniając : bezpieczeństwo, potrzeby, cele, metody i czas pomocy w obszarze udzielanego wsparcia psychologicznego. - interwencja kryzysowa i pomoc ofiarom przemocy - poradnictwo prawne - poradnictwo psychologiczne indywidualne i grupowe - prowadzenie grup wsparcia dla ofiar przemocy - realizacja programów korekcyjno - edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie - zapewnienie schronienia dla kobiet i dzieci - ofiar i świadków przemocy w rodzinie - realizacja programów profilaktycznych o tematyce przemocy w rodzinie
	- interwencje domowe

Komenda Miejska Policji w Nowym Sączu	- wszczęcie procedury „Niebieska Karta” - współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym - udział w pracach Grup Roboczych - udzielanie informacji o możliwości uzyskania wsparcia - zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy - monitoring rodzin objętych procedurą NK
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Urzędu Miasta Nowego Sącza	- wszczęcie procedury „Niebieska Karta” - współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym - udział w pracach Grup Roboczych - zobowiązywanie osób z problemem alkoholowym do podjęcia terapii odwykowej
Zespół Interdyscyplinarny przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowym Sączu.	- opracowanie założeń do gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy - wskazywanie priorytetów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie - współdziałanie z jednostkami organizacyjnymi oraz innymi podmiotami przy realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie - inicjowanie przedsięwzięć mających na celu zwiększenie skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie - tworzenie grup roboczych w celu rozwiązywania problemów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie
Służba zdrowia – lekarze rodzinni, pielęgniarki szkolne i środowiskowe, szpital.	- wczesna diagnoza - wszczęcie procedury „Niebieska Karta” - wystawianie na prośbę osoby pokrzywdzonej zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach i podjętym leczeniu - informowanie ofiar o warunkach i miejscach przeprowadzenia obdukcji
System Oświaty – żłobki, przedszkola, szkoły	- wczesna diagnoza - wszczęcie procedury „Niebieska Karta” - realizowanie programów w zakresie profilaktyki i prewencji przemocy - podejmowanie działań o charakterze edukacyjno-informacyjnym z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
Media lokalne	- udział w lokalnych kampaniach edukacyjnych, - udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień, - prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnej

5.3.2 Zasoby ludzkie.

W zakresie realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie miasto Nowy Sącz dysponuje kadrą zawodowo zajmującą się problemem przemocy w rodzinie, do których należą m.in. :

- terapeuci i instruktorzy terapii uzależnień,
- psycholodzy i pedagodzy prowadzących zajęcia o charakterze profilaktycznym, socjoterapeutycznym i opiekuńczo - wychowawczym,
- funkcjonariusze policji,
- kuratorzy sądowi zawodowi i społeczni ,
- pracownicy socjalni,
- asystenci rodziny
- lekarze pierwszego kontaktu,
- pielęgniarki środowiskowe i szkolne,
- członkowie Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

6 PREZENTACJA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Na podstawie przedstawionej diagnozy zasobów i problemów, w tym dogłębnej analizy zjawiska przemocy w rodzinie, tworzy się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024 dla Miasta Nowego Sącza, którego celem jest efektywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zmniejszanie jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym. Program zawiera zasady działania, cel strategiczny i cele szczegółowe, wymienia realizatorów i adresatów Programu, instytucje i organizacje współpracujące.

Cele, działania i zadania Programu będą podlegać ewaluacji i odpowiadać na potrzeby mieszkańców miasta Nowego Sącza, w zakresie przeciwdziałania występowania zjawiska przemocy w rodzinie. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej.

6.1 Zasady działania Programu

W zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy, stosującym przemoc oraz w celu podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie Program oparty został na zasadach:

- Wzajemnej współpracy i współdziałania organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych, a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy i jej negatywnych następstw.
- Jawność działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności osoby.
- Szczególnej ochrony dzieci, z zachowaniem ich prawa do wychowania się w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

Skuteczne zapobieganie przemocy w rodzinie wyznaczają cztery podstawowe nurty działań kierowane do różnych grup odbiorców:

- **Działania uprzedzające:** diagnoza, informacja, edukacja kierowana do ogółu mieszkańców gminy, w tym także do osób zajmujących się zawodowo pomaganiem osobom potrzebującym.
- **Działania interwencyjne:** opiekuńcze i terapeutyczne kierowane do osób doznających przemocy w rodzinie oraz **pouczające** i izolujące kierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie.
- **Działania wspierające:** psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i prawne dla osób doświadczających przemocy.
- **Działania korekcyjne – edukacyjne:** kierowane do sprawców przemocy w rodzinie.

6.2 Adresaci Programu:

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2024 zakłada realizację celów i działań skierowanych do:

- ofiar przemocy w rodzinie (w tym; dzieci, współmałżonków, partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych)
- sprawców przemocy

- świadków przemocy
- przedstawicieli instytucji działających w obszarze wspierania rodzin z problemem przemocy w rodzinie
- lokalnej społeczności

Realizatorzy Programu

- Urząd Miasta Nowego Sącza
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Komenda Miejska Policji w Nowym Sączu
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – Dział Ośrodek Interwencji Kryzysowej
- Sąd Rejonowy w Nowym Sączu
- Prokuratura Rejonowa w Nowym Sączu
- Placówki Ochrony Zdrowia
- Placówki Oświatowe
- Organizacje Pozarządowe

Cele, zadania, podmioty realizujące Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie oraz ramy czasowe Programu.

Działania podejmowane przez podmioty zaangażowane w realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2024 mają kluczowe znaczenie w walce ze zjawiskiem przemocy w rodzinie. Interdyscyplinarna współpraca oraz zaangażowanie wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za realizację Programu powoduje zwiększoną odpowiedzialność i gwarantuje skuteczność podejmowanych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
Zmiana świadomości społecznej, a w dalszej kolejności brak przyzwolenia na przemoc w rodzinie to kolejny efekt podejmowanych wysiłków przez specjalistów powołanych do pracy związanej z profilaktyką i edukacją na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
Gminny Program nie określa jednego celu strategicznego, zawiera natomiast sześć celów głównych, które rozpisano na zadania, realizujące go podmioty oraz wskaźniki.

6.3 Cele Główne Programu i okres realizowania:

1) Podniesienie świadomości społecznej w zakresie problematyki przemocy w rodzinie
2) Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy
3) Podniesienie kompetencji instytucji i służb zajmujących się problematyką przemocy
4) Poszerzenie wiedzy na temat zjawiska przemocy wśród dzieci i młodzieży
5) Zintensyfikowanie działań prowadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny oraz Grupy Robocze realizujące procedurę Niebieskiej Karty
6) Poprawa jakości działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Cele Główne Programu realizują instytucje oraz organizacje których zadaniem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, z założeniem obniżenia skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz skutków jej stosowania.

Program zakłada monitorowanie i jego ewaluację na podstawie analizy danych pochodzących od instytucji realizujących zawarte w nim zadania. Jako narzędzie monitorujące wykorzystano tzw. **Kartę Kontrolną** opracowaną przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowym Sączu.

6.3.1 Cele Główne Programu oraz określenie realizatorów zadania i wskaźników.

Cel Główny 1 - Podniesienie świadomości społecznej w zakresie problematyki przemocy w Rodzinie - okres realizowania 2021 – 2024

CEL GŁÓWNY 1	Podniesienie świadomości społecznej w zakresie problematyki przemocy w rodzinie
OPIS CELU	Edukacja różnych grup społecznych mająca na celu wzrost świadomości w zakresie problematyki przemocy w rodzinie
ZADANIA	1. Stworzenie bazy danych: osób, miejsc oraz instytucji udzielających pomocy oraz przekazanie zebranych informacji społeczności lokalnej. 2.Udział w kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz organizacja lokalnych akcji, szkoleń i kampanii edukacyjnych. 3.Edukacja środowiska lokalnego poprzez: ulotki, plakaty, pogadanki, informacje w mediach lokalnych, organizacjach kościelnych i in. 4.Edukacja w zakresie skutecznych sposobów rozwiązywania konfliktów. 5. Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych 6.Realizacja programów profilaktycznych w placówkach oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych 7.Ewaluacja realizowanych programów profilaktycznych – analiza efektów prowadzonych działań 8.Budowanie relacji zaufania między nauczycielami i uczniami poprzez realizowanie programów i projektów wychowawczo-integracyjnych

WSKAŹNIKI	Liczba informatorów, ulotek, pogadanek, spotkań profilaktycznych, informacji w mediach. Liczba podmiotów prowadzących programy profilaktyczne i edukacyjne, Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych, Liczba uczestników zrealizowanych programów.
PODMIOTY UCZESTNICZACE	Urząd Miasta, Zespół interdyscyplinarny, Policja, KRPA, MOPS-OIK, media lokalne, MOPS, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, placówki ochrony zdrowia

Cel Główny 2 - Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy - okres realizowania 2021 – 2024

CEL GŁÓWNY 2	**Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy**
OPIS CELU	**Zapewnienie należytej opieki rodzinom, w których występuje przemoc**
ZADANIA	1. Wypracowanie jednolitej procedury postępowania podczas interwencji kryzysowej wobec osoby doznającej przemocy w rodzinie. 2. Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz ośrodku interwencji kryzysowej. 3. Zapewnienie pomocy finansowej, rzeczowej, usługowej oraz innej umożliwiającej prawidłowe funkcjonowanie osób i rodzin. 4. Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej i wsparcia. 5. Zapewnienie dostępu do bezpłatnego badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy wobec najbliższych w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie 6. Ochrona osób dotkniętych przemocą w rodzinie w toku postępowania karnego – przesłuchiwanie dzieci w tzw. „Niebieskich Pokojach” 7.Realizacja lokalnej procedury zapewnienia bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom zgodnie z art. 12a Ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie 8. Popularyzacja już istniejących grup pomocowych, terapeutycznych dla osób dorosłych, dzieci i młodzieży doznających przemocy w rodzinie, ukazanie skuteczności działania tych grup 9.Stworzenie warunków umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie otrzymanie mieszkań socjalnych z zasobów gminy 10.Wypracowanie skutecznych procedur umożliwiających mediacje rodzinne, zwiększenie ich dostępności 11.Upowszechnianie metod pracy socjalnej głównie poprzez empowerment - podejście skoncentrowane na upodmiotowieniu klienta w pracy socjalnej, w wyniku czego odzyskuje on poczucie wpływu na własne życie oraz umożliwia podjęcie działań na rzecz poprawy własnej sytuacji. 12.Udostępnienie mieszkańcom informacji o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie.
WSKAŹNIKI	Liczba udzielonych porad

	Liczba osób objętych poradnictwem Liczba osób objętych terapią indywidualną i grupową Liczba utworzonych grup wsparcia Liczba osób w nich uczestniczących Liczba rodzin doświadczających przemocy w rodzinie objętych pracą socjalną Liczba rozpowszechnionych informatorów Liczba interwencji w związku z realizacją zapisu art. 12a Ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie
PODMIOTY UCZESTNCZĄCE	Urząd Miasta, Zespół interdyscyplinarny, Policja, KRPA, MOPS-OIK, MOPS, Sąd, Prokuratura, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia

Cel Główny 3 - Podniesienie kompetencji instytucji i służb zajmujących się problematyką przemocy okres realizowania 2021 – 2024

CEL GŁÓWNY 3	**Podniesienie kompetencji instytucji i służb zajmujących się problematyką przemocy**
OPIS CELU	**Podnoszenie i doskonalenie umiejętności przedstawicieli służb, instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie**
ZADANIA	1. Przeprowadzenie szkoleń, seminarium, konferencji dla profesjonalistów zajmujących się działaniami profilaktycznymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie 2. Gromadzenie danych na temat działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie 3. Wdrażanie skutecznych metod wsparcia dla pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i osobami stosującymi przemoc 4. Ułatwienie procedur związanych z wymianą informacji pomiędzy instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie 5 Organizowanie wizyt studyjnych, superwizji
WSKAŹNIKI	Liczba szkoleń Liczba konferencji Liczba seminariów Liczba superwizji, grup wsparcia Liczba osób uczestnicząca w superwizji, grupach wsparcia
PODMIOTY UCZESTNCZĄCE	Urząd Miasta, Zespół interdyscyplinarny, Policja, KRPA, MOPS- OIK, MOPS, Sąd, Prokuratura, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, placówki terapii uzależnień

Cel Główny 4 - Poszerzenie wiedzy na temat zjawiska przemocy wśród dzieci i młodzieży - okres realizowania 2021 – 2024

CEL GŁÓWNY 4	**Poszerzenie wiedzy na temat zjawiska przemocy wśród dzieci i młodzieży**
OPIS CELU	**Budowanie właściwych postaw oraz poszerzenie wiedzy dzieci i młodzieży względem problemu przemocy**
ZADANIA	1. Edukacja uczniów na temat typów i form przemocy oraz zagrożeń wynikających z przemocy w rodzinie i w szkole 2. Opracowanie i realizacja programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją własną oraz rówieśników 3. Poradnictwo indywidualne i grupowe w zakresie radzenia sobie ze stresem, agresją, konfliktem 4. Promowanie pozytywnych postaw wzmacniających rolę rodziny poprzez działania edukacyjne

WSKAŹNIKI	5. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla rodziców mających trudności z wychowywaniem dzieci 6. Organizowanie alternatywnych (aktywnych) form spędzania czasu wolnego (działalność Świetlic, klubów itp.) 7. Zorganizowanie szkoleń dla kadry pedagogicznej dotyczących przemocy w rodzinie oraz agresywnych zachowań wśród uczniów Liczba warsztatów, prelekcji, spotkań. Liczba działań edukacyjnych Liczba rodziców korzystających z poradnictwa i terapii Liczba świetlic środowiskowych, klubów. Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w ofercie zagospodarowania czasu wolnego Liczba szkoleń dla kadry pedagogicznej
PODMIOTY UCZESTNICZĄCE	Urząd Miasta, jednostki samorządu gminnego, placówki oświatowe, MOPS- SOIK, organizacje pozarządowe, placówki ochrony zdrowia,

Cel Główny 5 - Zintensyfikowanie działań prowadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny oraz Grupy Robocze realizujące procedurę Niebieskiej Karty - okres realizowania 2021 – 2024

CEL GŁÓWNY 5	**Zintensyfikowanie działań prowadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny oraz Grupy Robocze realizujące procedurę Niebieskiej Karty**
OPIS CELU	**Rozwijanie i doskonalenie interdyscyplinarnej formuły pracy**
ZADANIA	1. Realizacja lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy poprzez współpracę różnych instytucji i osób – pedagogów, pracowników socjalnych, policji, kuratorów, pracowników ochrony zdrowia 2. Utworzenie grup tematycznych powołanych do konkretnych działań z pośród członków Zespołu Interdyscyplinarnego 3. Systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie poprzez zbieranie danych dotyczących rozmiarów problemu przemocy w rodzinie 4. Realizacja procedury Niebieskiej Karty, zgodnie z obowiązującym trybem i sposobem powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowymi warunkami jego funkcjonowania 5. Monitorowanie procedury Niebieskiej Karty oraz sytuacji rodzin po zakończeniu procedury Niebieskiej Karty
WSKAŹNIKI	Liczba utworzonych grup tematycznych Liczba odbytych spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego Liczba odbytych spotkań grup roboczych Liczba założonych i zakończonych Niebieskich Kart Liczba rodzin objętych monitoringiem
PODMIOTY UCZESTNICZĄCE	Urząd Miasta, jednostki samorządu gminnego, KRPA, KMP, placówki oświatowe, MOPS- OIK, organizacje pozarządowe, placówki ochrony zdrowia, Zespół Interdyscyplinarny

Cel Główny 6 - Poprawa jakości działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w Rodzinie - okres realizowania 2021 – 2024

CEL GŁÓWNY 6	Poprawa jakości działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie
OPIS CELU	Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc
ZADANIA	1. Odseparowanie osób stosujących przemoc w rodzinie od osób doznających przemocy poprzez zapewnienie im miejsca schronienia. 2. Rozpowszechnienie informacji na temat programów korekcyjno - edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie oraz podmiotów które je realizują. 3. Motywowanie do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych osób stosujących przemoc w rodzinie. 4. Kierowanie na terapie odwykowe do placówek lecznictwa odwykowego i KRPA. 5. Prowadzenie terapii mającej na celu powstrzymanie zachowań agresywnych.
WSKAŹNIKI	Liczba osób umieszczonych w hostelu dla sprawców przemocy Liczba interwencji w rodzinie z powodu przemocy w rodzinie Liczba osób stosujących przemoc zgłoszonych do KRPA Liczba wniosków skierowanych do Sądu i Prokuratury Liczba postępowań sądowych zakończonych wyrokiem z art. 207 KK Liczba osób, które podjęły udział w programie korekcyjno-edukacyjnym
PODMIOTY UCZESTNICZĄCE	Urząd Miasta, jednostki samorządu gminnego, KRPA, KMP, Sąd i Prokuratura, placówki oświatowe, MOPS-OIK, organizacje pozarządowe, placówki ochrony zdrowia, Zespół Interdyscyplinarny

7 Założenia Programu

- Zmiana postaw, przekonań i zachowań mieszkańców Nowego Sącza wobec zjawiska przemocy, promowanie wartości rodziny i wychowania bez przemocy.
- Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie konsekwencji wynikających ze stosowania przemocy w rodzinie.
- Stworzenie spójnego i sprawnie działającego gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

8 Źródła finansowania Programu.

Zadania realizowane w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024 finansowane będą z budżetu Miasta Nowego Sącza oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.

9 Przewidywane efekty realizacji programu.

- Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
- Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.

- Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
- Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.
- Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagającym ofiarom przemocy w rodzinie.
- Zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy.
- Zbudowanie jednolitego gminnego systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą.
- Spadek liczby rodzin, w których interwencje są podejmowane wielokrotnie.

10 Monitoring i ewaluacja programu

Istotą efektywności funkcjonowania Programu jest realizacja działań w zakresie, formie i stopniu dostosowanym do potrzeb społeczności lokalnej. Pozwoli na to systematyczne prowadzenie jego monitoringu i ewaluacji sprawdzenie czy zostały zrealizowane zakładane cele szczegółowe oraz jaki jest wynik realizowanych działań. Ewaluacja powinna dostarczyć odpowiedzi, jaka jest trafność, skuteczność i użyteczność Programu, ma również na celu uzyskanie informacji czy osiągnięto przewidywane efekty realizacji Programu.

Podstawowe cele ewaluacji Programu to:

- udoskonalenie podejmowanych działań,
- informacja o efektach wdrażania Programu oraz uzyskanie odpowiedzi na pytania związane z jego realizacją,
- pogłębienie odpowiedzialności za wdrażanie Programu wśród wszystkich zainteresowanych jego funkcjonowaniem i efektami.

Monitoring ma na celu uzyskanie informacji na temat realizacji planowanych w ramach Programu działań w zakresie ich czasu realizacji, założeń, źródeł finansowania oraz przełożenia na przewidywane efekty jego realizacji.

Monitoring i ewaluacja odbywać się będzie według kryterium odpowiedniości realizowanych działań w stosunku do ewoluujących potrzeb mieszkańców miasta. Informacje uzyskane w ramach procesu monitoringu i ewaluacji odpowiedzą czy i w jakim obszarze Program wymaga, aktualizacji, przeformułowania lub zmiany postawionych celów szczegółowych. Jako narzędzie monitorujące wykorzystano tzw. **Kartę Kontrolną** opracowaną przez Zespół Interdyscyplinarny w Nowym Sączu. Wzór Karty Kontrolnej stanowi załącznik do Programu.

Poszczególne Karty różnią się od siebie w zależności od realizowanych celów i zadań przez poszczególne jednostki.

Ewaluacja Programu będzie odbywać się na bieżąco, równolegle trwać będzie proces jego monitorowania. Każdego roku do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy, Zespół Interdyscyplinarny wraz z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej sporządzać będzie raport zawierający dane zgromadzone w procesie ewaluacji i monitoringu oraz wnioski w sprawie zmiany zaplanowanych działań, sposobu ich realizacji, jednostki odpowiedzialne za realizacje, a także uwagi dotyczące funkcjonalności Programu.

Opracowała:

Agnieszka Dudczyk – Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowym Sączu .

WZÓR PRZYKŁADOWEJ KARTY KONTROLNEJ – ZAŁĄCZNIK NR 1

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI „GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2021 – 2024"

(*Sprawozdanie dotyczy działań podjętych w ……r.*)

Jednostka……..

CEL	**Podniesienie świadomości społecznej w zakresie problematyki przemocy w rodzinie**
ZADANIA	1. Stworzenie bazy danych: osób, miejsc oraz instytucji udzielających pomocy oraz przekazanie zebranych informacji społeczności lokalnej. 2. Udział w kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz organizowanie lokalnych akcji, szkoleń 3. Edukacja środowiska lokalnego poprzez: ulotki, plakaty, pogadanki, informacje w mediach lokalnych, organizacjach kościelnych i in. 4. Edukacja w zakresie skutecznych sposobów rozwiązywania konfliktów ***Krótki opis powyższych działań (podać: nazwy kampanii, programów, projektów)***…….. …… …… ……
Wskaźniki (dot. przemocy w rodzinie)	*Proszę podać:* Czy na stronie internetowej jednostki były w 2021r zamieszczane informacje o tematyce przeciwdziałania przemocy w rodzinie: **TAK/NIE** Liczba artykułów prasowych, publikacji …… Liczba materiałów informacyjnych (plakatów, ulotek) kolportowanych w 2021r…….. Liczba pogadanek, spotkań edukacyjno-profilaktycznych organizowanych w 2021r…….. Liczba uczestników spotkań edukacyjno-profilaktycznych……
CEL	**Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy**
ZADANIA	1. Wypracowanie jednolitej procedury postępowania podczas interwencji kryzysowej wobec osoby doznającej przemocy w rodzinie. 2. Realizacja lokalnej procedury zapewnienia bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom zgodnie z art. 12a Ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie. 3. Udostępnienie mieszkańcom informacji o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie ***Krótki opis powyższych działań:***…… …… …… ……
Wskaźniki (dot. przemocy w rodzinie)	*Proszę podać:* Liczba podjętych interwencji domowych…….. Liczba założonych procedur Niebieskiej Karty …….. Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych w kierunku art. 207 KK: - wszczęto …….. - stwierdzono…… - zakończone …… - zakończono odebraniem dziecka…….. Liczba założonych NK dla niepełnoletnich……..

CEL	**Podniesienie kompetencji instytucji i służb zajmujących się problematyką przemocy**
ZADANIA **Wskaźniki** (dot. przemocy w rodzinie)	1. Przeprowadzenie szkoleń, seminarium, konferencji dla profesjonalistów zajmujących się działaniami profilaktycznymi w zakresie [przeciwdziałania przemocy w rodzinie 2. Gromadzenie danych na temat działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie 3. Wdrażanie skutecznych metod wsparcia dla pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i osobami stosującymi przemoc 4. Ułatwienie procedur związanych z wymianą informacji pomiędzy instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie ***Krótki opis powyższych działań:***..... .... *Proszę podać:* Liczba szkoleń…….. Liczba konferencji…….. Liczba seminariów…….. Liczba warsztatów…….. Liczba pracowników jednostki uczestniczących w szkoleniach…….. Liczba pracowników jednostki uczestniczących w konferencjach…… Liczba pracowników jednostki uczestniczących w seminariach…….. Liczba pracowników jednostki uczestniczących w warsztatach……
CEL	**Poszerzenie wiedzy na temat zjawiska przemocy wśród dzieci i młodzieży**
ZADANIA **Wskaźniki** (dot. przemocy w rodzinie)	1. Edukacja uczniów na temat typów i form przemocy oraz zagrożeń wynikających z przemocy w rodzinie i w szkole ***Krótki opis powyższych działań:***..... .... *Proszę podać:* Liczba programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży…… Liczba działań edukacyjnych (lekcji wychowawczych, prelekcji, spotkań, warsztatów)…… Liczba szkoleń dla kadry pedagogicznej…….. Liczba osób przeszkolonych……
CEL	**Zintensyfikowanie działań prowadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny oraz Grupy Robocze realizujące procedurę Niebieskiej Karty**
ZADANIA **Wskaźniki** (dot. przemocy w rodzinie)	1. Realizacja lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy poprzez współpracę różnych instytucji i osób – pedagogów, pracowników socjalnych, policji, kuratorów, pracowników ochrony zdrowia 2. Utworzenie grup tematycznych powołanych do konkretnych działań z pośród członków Zespołu Interdyscyplinarnego 3. Monitorowanie procedury Niebieskiej Karty oraz sytuacji rodzin po zakończeniu procedury Niebieskiej Karty ***Krótki opis powyższych działań:***..... .... Liczba utworzonych grup tematycznych…… Liczba rodzin objętych monitoringiem……

CEL	**Poprawa jakości działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie**
ZADANIA	1.Odseparowanie osób stosujących przemoc w rodzinie od osób doznających przemocy poprzez zapewnienie im miejsca schronienia. 2. Rozpowszechnienie informacji na temat programów korekcyjno - edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie oraz podmiotów które je realizują. 3. Motywowanie do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych osób stosujących przemoc w rodzinie. 4. Kierowanie na terapie odwykowe do placówek lecznictwa odwykowego i KRPA. ***Krótki opis powyższych działań:***..... ....
Wskaźniki (dot. przemocy w rodzinie)	Liczba interwencji w rodzinie z powodu przemocy w rodzinie. ..... Liczba wniosków skierowanych do Sądu i Prokuratury..... Liczba postępowań sądowych zakończonych wyrokiem z art. 207 kk. ..... Liczba grup roboczych w których brali udział pracownicy jednostki .....

Wydatki poniesione przez jednostkę w 2021r. na poszczególne cele (podać źródła finansowania)…
.....
.....
.....

Nowy Sącz, dnia ....

/ podpis /